

ข่าวเนติบัณฑิตยสภา

ศูนย์ประชาสัมพันธ์เนติบัณฑิตยสภา / THE BAR ASSOCIATION INFORMATION CENTER

เดือนมีนาคม ๒๕๖๐ ปีที่ ๓๐ ฉบับที่ ๓๓๒ โทร. ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๑๐, ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๐๑-๗

<http://www.thethaibar.or.th>

ข่าว เนติบัณฑิตยสภา

เข้าเยี่ยมคารวะ

ว่าที่ร้อยตรี ดร.ถวัลย์ รุยาพร นายกสภาทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ พร้อมคณะกรรมการสภาทนายความ เข้าเยี่ยมคารวะนายวีระพล ตั้งสุวรรณ นายกเนติบัณฑิตยสภาและมอบพระรูปพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ ณ ห้องนายกเนติบัณฑิตยสภา ชั้น ๒ อาคารเนติบัณฑิตยสภา เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๐

สู่สุคติ

เนติบัณฑิตยสภา ร่วมเป็นเจ้าภาพในการบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรมศพมารดาของร้อยตำรวจตรีพงษ์นิวัฒน์ ยุทธภัณฑ์บริภาร อุปนายกเนติบัณฑิตยสภา คนที่ ๒ ณ ศาลา ๑ วัดเทพศิรินทราวาส โดยมี นายศิริชัย วัฒนโยธิน อุปนายกเนติบัณฑิตยสภา คนที่ ๑ พร้อมกรรมการเนติบัณฑิตยสภา ร่วมงานสวดพระอภิธรรมศพฯ เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๐

พิธีเปิดโครงการพัฒนาการจัดทำแผนงานของ พนักงานเนติบัณฑิตยสภา

หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ เลขาธิการเนติบัณฑิตยสภา เป็นประธานในพิธีเปิดโครงการพัฒนาการจัดทำแผนงานของพนักงานเนติบัณฑิตยสภา ณ ห้องประชุมมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๕ ชั้น ๒ อาคารสถานศึกษาและฝึกอบรมเนติบัณฑิตยสภา เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๐

วันที่ระลึกพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า

ลานพลับพลามหาเจษฎาบดินทร์ สร้างขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ บนสถานที่เดิมของศาลาเฉลิมไทย ตั้งอยู่บริเวณมุมถนนราชดำเนินกลางตัดกับถนนมหาไชย เขตพระนคร ตั้งชื่อตามพระนามกรมของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งดำรงพระอิสริยยศเป็นพระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ พื้นที่โดยรอบเป็นลานกว้าง มีพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวประดิษฐานอยู่ นอกจากนี้ ยังมีการจัดสร้างพลับพลาที่ประทับเพื่อใช้เป็นที่สำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงออกรับแขกเมืองของประเทศ

เนื่องในโอกาสที่วันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งตรงกับวันเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวครบ ๑๖๖ ปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์และได้เปิดให้ประชาชนได้เข้าไปพักผ่อนหย่อนใจในสวนสาธารณะ ซึ่งได้พระราชทานนามใน พ.ศ. ๒๕๓๕ ว่า “ลานพลับพลามหาเจษฎาบดินทร์” ต่อมาคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้วันที่ ๓๑ มีนาคม ทุกปีเป็นวันสำคัญของชาติ เรียกว่า “วันที่ระลึกมหาเจษฎาบดินทร์ พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว” และในโอกาสวันสำคัญดังกล่าวได้เชิญชวนให้ประชาชน ชำราชการ ประกอบพิธีถวายราชสักการะด้วยพานพุ่ม ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ เพื่อเฉลิมพระเกียรติ และน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ในวันสำคัญนั้นด้วย ต่อมาใน

* อัยการพิเศษฝ่าย สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายประเมินผล สำนักงานวิชาการ, อนุกรรมการประชาสัมพันธ์ เนติบัณฑิตยสภา,
บรรณาธิการจุลสารชาวเนติบัณฑิตยสภา ผู้เรียบเรียง
** เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ เนติบัณฑิตยสภา

ข่าวเนติบัณฑิตยสภา เดือน มีนาคม ๒๕๖๐ ปีที่ ๓๐ ฉบับที่ ๓๓๖

สารบัญ

- ๓ สารบัญ รายชื่อผู้จัดทำ เนื่องจากปก
- ๔ วันที่ระลึกพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า
- ๕ ปัญหาจากข้อหาหรือกฎหมายที่น่าสนใจ
- ๙ คำพิพากษาฎีกาที่น่าสนใจ
- ๑๑ เจาะฎีกาเด่น
- ๑๕ ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย
- ๑๖ บทความเรื่อง “การบอกกล่าวเรื่องค้ำประกัน”
- ๒๐ ข้อสอบพร้อมธงคำตอบในการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการในตำแหน่งอัยการผู้ช่วย พ.ศ. ๒๕๕๙ (สนามใหญ่) วิชากฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ วันเสาร์ที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๙ ข้อ ๑ - ๓
- ๒๓ มุมข่าว
- ๒๔ บรรณาธิการแถลง

คณะผู้จัดทำ อนุกรรมการประชาสัมพันธ์ ที่ปรึกษา นายชัยวัฒน์ เกตุปริชาสวัสดิ์ ประธานฝ่ายอำนวยการ นายสัตยา อรุณธำ รองประธานฝ่ายอำนวยการ ● นายกฤษฎา บุญยสมิต ฝ่ายอำนวยการ นายสุรพันธ์ ทิมกระจ่าง ● นายปรเมศวร์ อินทรชุมนุม ● นายมันเกียรติ ธนวิจิตรพันธ์ ● นางศิริอร เทศะบำรุง มณีนีลน์ ● นายพงศ์พิเชษฐ์ จันทร์พรทิก ● นายโกศลวัฒน์ อินทจันทร์ยง ● นายวัชรินทร์ ภาณุรัตน์ ● ผศ.ดร.ศรีพัชรา สิทธิกำจร กองบรรณาธิการ บรรณาธิการ นางศิริอร เทศะบำรุง มณีนีลน์ ผู้ช่วยบรรณาธิการ ผศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง ● นายนิรันดร์ วุฒิวินน์ ● นายมนต์ชัย ชินนทรสิลา ● นายวัชรินทร์ ภาณุรัตน์ ● นายอำนาจ เนตยสุภา ● นางสาวมาติกา ธนเดชากุล ● นางปัฐมณ เดชเดโช ● นายไตรวิจิตร ตูจันดา ฝ่ายดำเนินการ นางพรพรรณ แดงอ่อน ● นายสิทธิฤทธิ์ ไสวณณะ ● นางสาววาสนา เกตุแห่ง การเงิน นางกฤติญา ไพธังาม ทะเบียน จัดส่ง นางฉวีชา โชคชัยมาดล

ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ทางราชการได้มีการถวายพระราชสมัญญาว่า “พระมหาเจษฎาราชเจ้า” และได้กำหนดเป็น “วันที่ระลึกพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า”

ลักษณะของพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ เป็นพระบรมรูปประทับนั่งบนพระที่นั่งทรงขนาดหนึ่งเท่าครึ่งของพระองค์จริง มีแท่นฐานรองรับ ๒ ชั้น ทำด้วยหินอ่อน ด้านหลังพระบรมรูปเป็น

ฉากรูปพระวิมาน อันเป็นพระบรมราชสัญลักษณ์ประจำพระองค์ พื้นฉากด้านหน้าเป็นหินอ่อนเรียบ ฉากด้านหลังเป็นหินอ่อนจารึกพระราชประวัติ ลวดลายรูปพระวิมานเป็นกระเบื้องเคลือบ พื้นลานที่รองรับแท่นฐานเป็นหินแกรนิต ซึ่งรวมทั้งกระถางต้นไม้ที่อยู่ตาม

มุมด้วย กรมศิลปากรเป็นผู้รับผิดชอบในการปั้นพระรูป ผู้ที่ปั้นพระรูปคือ นายสุภร ศิระสงเคราะห์ กองหัตถศิลป์ กรมศิลปากร

พระราชประวัติ

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า รัชกาลที่ ๓ แห่งพระบรมราชจักรวงศ์ เป็นพระราชโอรสพระองค์ใหญ่ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และเจ้าจอมมารดาเรียม ซึ่งต่อมาได้รับการสถาปนาพระอิสริยยศศักดิ์เป็นสมเด็จพระศรีสุลาลัย เสด็จพระราชสมภพ เมื่อวันจันทร์ที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๓๓๐ ณ พระราชวังเดิม กรุงธนบุรี ทรงสวรรคต เมื่อวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๓๙๔ รวมพระชนมายุ ๖๓ พรรษา กับ ๑๑ วัน เสด็จดำรงในสิริราชสมบัติ ๒๕ ปี ๗ เดือน ๒๓ วัน

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระนามเดิมว่า หม่อมเจ้าชายทับ พระองค์ได้ปฏิบัติราชการแผ่นดินตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ซึ่งขณะนั้น

สมเด็จพระบรมชนกนาถ ยังทรงดำรงตำแหน่งกรมพระราชวังบวรสถานมงคล พระองค์ทรงได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติราชการในตำแหน่งสำคัญ ๆ สิบมา

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ใน พ.ศ. ๒๓๕๖ เมื่อพระชนพรรษาได้ ๒๖ พรรษา ทรงได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นเจ้าต่างกรม ทรงพระนามว่า พระเจ้าลูกยาเธอกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ โดยทรงได้รับการไว้วางใจพระราชหฤทัยจากสมเด็จพระบรมชนกนาถ ให้ทรงกำกับราชการกรมท่า ทรงแต่งสำเภาบรรทุกสินค้าออกไปค้าขายในต่างประเทศมีรายได้เพิ่มขึ้นในท้องพระคลังเป็นอันมาก เมื่อรัชกาลที่ ๒ เสด็จสวรรคตมิได้ตรัสมอบราชสมบัติแก่ผู้ใด ขุนนางและราชวงศ์ต่างมีความเห็นว่าทรงมีความรู้ความชำนาญทางด้านการปกครองเป็นอย่างดี เห็นควรถวายพระราชสมัญญาให้สืบราชสมบัติแทนเป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๓ แห่งราชวงศ์จักรี พระนามว่า พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทางราชการถือเป็นวันสำคัญของชาติเพื่อให้รัฐบาล และประชาชนชาวไทยได้รำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ที่ทรงมีต่อราษฎรและแผ่นดินไทย พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาเจษฎาบดินทร์ พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว^๑ ในรัชสมัยแห่งการครองราชย์นั้นทรงปกครองบ้านเมืองให้ร่มเย็นเป็นสุข และพัฒนาให้ชาติไทยมีความเจริญรุ่งเรืองในทุก ๆ ด้านรวมทั้งด้านการเมือง การทหาร ที่ทรงทำนุบำรุง และสามารถรักษาความเป็นชาติอธิปไตยไว้ได้ ถึงแม้พระองค์เสด็จสวรรคตล่วงเลยมา ๔๓ ปี พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ที่ทรงเก็บสะสมไว้เรียกว่า “เงินถุงแดง” ทรงโปรดพระราชทานไว้เพื่อประโยชน์แก่แผ่นดิน เงินจำนวนนี้สามารถใช้กอบกู้เอกราชในดินแดนบางส่วนและรักษาอำนาจอธิปไตยไว้ได้จนทุกวันนี้

แหล่งข้อมูล

: เว็บไซต์กระทรวงวัฒนธรรม http://www.culture.go.th/culture_th/ewt_news.php?nid=553&filename=index เรื่อง “ลานพลับพลาเจษฎามหาบดินทร์ ที่หลายคนอาจลืมนึกถึง” โดย ธนพร สิงห์ทิวล กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๐)

: เว็บไซต์หอสมุดสาขา วังท่าพระ สำนักหอสมุดกลาง ม.ศิลปากร เรื่องศูนย์ข้อมูลเกาะรัตนโกสินทร์ http://www.lib.su.ac.th/rattanakosin/index.php?option=com_content&view=article&layout=edit&id=111 (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๐)

: เว็บไซต์สำนักหอสมุดกลาง ม.รามคำแหง <http://www.lib.ru.ac.th/journal/mar/mar31-ThaiKing3rd.html> (สืบค้นเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๐)

^๑ ในวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มหาเจษฎาบดินทร์ พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว”

มีประกาศให้เฉลิมพระปรมาภิไธยเป็น “พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาเจษฎาบดินทร์ พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว”

ปัญหาจากข้อหาหรือกฎหมายที่น่าสนใจ

ดร.รณกฤต วรณัชชากุล*

ผลทางกฎหมายของบุตรที่เกิดจากบิดาจดทะเบียนสมรสซ้อน**

ข้อเท็จจริง

กรมบัญชีกลางมีหนังสือหรือกรณีจังหวัดสิงห์บุรีได้ส่งเรื่องขอรับบำเหน็จตกทอด รายนาย ท. ข้าราชการในจังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งนาย ท. ถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๘ โดยมีข้อเท็จจริงว่า นาย ท. ได้สมรสกับ นาง น. เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๒๐ ต่อมา นาย ท. ได้สมรสซ้อนกับนางสาว พ. เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๓๒ โดยมีได้จดทะเบียนหย่ากับ นาง น. แต่อย่างไร ซึ่งก่อนที่นาย ท. และนางสาว พ. จะจดทะเบียนสมรสได้มีบุตรด้วยกันหนึ่งคน คือ นาย ว. เกิดเมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๒๕ ต่อมา นาย ท. และนางสาว พ. ได้จดทะเบียนหย่าเมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๗ กรมบัญชีกลางจึงขอหารือว่า นาย ว. เป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของนาย ท. หรือไม่ เนื่องจากมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยเรื่องความเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ในกรณีการจ่ายบำเหน็จตกทอดตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จตกทอดที่ต้องจ่ายเงินบำเหน็จตกทอดให้แก่คู่สมรส และบุตรชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ในการนี้ กรมบัญชีกลางได้จ่ายบำเหน็จตกทอดให้นาง น. คู่สมรสที่ชอบด้วยกฎหมายไปแล้ว และได้กั้นเงินไว้เฉพาะส่วนของนาย ว. เพื่อขอหารือสำนักงานอัยการสูงสุดให้ตีความคำว่า “บุตรชอบด้วยกฎหมาย” รายนาย ว. ก่อน เพื่อที่จะได้ทำการเบิกจ่ายบำเหน็จตกทอดตามกฎหมายต่อไป

ข้อหารือ

กรมบัญชีกลางขอหารือว่า นาย ว. เป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ของนาย ท. หรือไม่

คำวินิจฉัยของสำนักงานอัยการสูงสุด

สำนักงานอัยการสูงสุดได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า เมื่อข้อ

เท็จจริงปรากฏว่า ระหว่างที่นาย ว. กับนางสาว พ. จดทะเบียนสมรสซ้อน และต่อมาบุคคลทั้งสองได้จดทะเบียนหย่า กระทั่งกรมบัญชีกลางหารือนี้ไม่ปรากฏว่ามีผู้มีส่วนได้เสียคนใดคนหนึ่งกล่าวอ้างขึ้นหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสซ้อนดังกล่าวเป็นโมฆะ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๙๗ ย่อมต้องถือว่าการสมรสซ้อนดังกล่าวยังมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย ฉะนั้น จึงต้องถือว่า นาย ว. เป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของนาย ท. ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๗^๑ ประกอบมาตรา ๑๕๕๗^๒ ทั้งนี้ หากต่อมาจะมีการกล่าวอ้าง หรือมีคำพิพากษาของศาลว่าการสมรสซ้อนเป็นโมฆะ ก็มิได้ทำให้การเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายเปลี่ยนสถานะไปแต่อย่างใด

หมายเหตุ

๑. ตามข้อหารือนี้มีปัญหาจะต้องพิจารณาว่า นาย ว. เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของนาย ท. หรือไม่ ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ๑๕๔๗ กำหนดว่า เด็กเกิดจากบิดามารดาที่ได้จดทะเบียนสมรสกันจะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายต่อเมื่อบิดามารดาสมรสกันในภายหลัง หรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตรหรือศาลรับรองว่าเป็นบุตร สำหรับกรณี นาย ว. นั้น แม้เป็นบุตรนอกสมรส แต่ต่อมาบิดามารดาจดทะเบียนสมรสกันในภายหลัง ทำให้นาย ว. บุตรนอกสมรส กลายเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายโดยมีผลย้อนหลังไปนับตั้งแต่ นาย ว. เกิด ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๕๗ แม้การสมรสกันในภายหลังนั้นจะเป็นการสมรสซ้อนเพราะฝ่าฝืนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๕๒ กล่าวคือ เป็นการสมรสขณะที่ นาย ท. บิดาของนาย ว. ยังมีคู่สมรสอยู่ แต่เมื่อระหว่างที่นาย ท. จดทะเบียนสมรสกับนางสาว พ. ตั้งแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๓๒ จนกระทั่งจดทะเบียนหย่าเมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม

* สำนักงานข้อหารือสำนักงานอัยการสูงสุด เลขรับที่ ท. ๒๐๒/๒๕๕๙

** น.บ. (ธรรมศาสตร์) น.บ.ท. D.S.U. (PANTHÉON-ASSAS (PARIS II)) สาขากฎหมายแพ่ง, D.E.A. สาขากฎหมายเอกชน, DOCTORAT EN DROIT PRIVÉ (NOUVEAU RÉGIME) (STRASBOURG) (เกียรตินิยมดีมาก) สาขากฎหมายเอกชน, อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายสัญญาและหารือ ๑ สำนักงานที่ปรึกษากฎหมาย

๑ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๗ เด็กเกิดจากบิดามารดาที่ได้สมรสกัน จะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายต่อเมื่อบิดามารดาได้สมรสกันในภายหลังหรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตรหรือศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร

๒ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๕๗ การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕๔๗ ให้มีผลนับแต่วันที่เด็กเกิด แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นเหตุเสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตในระหว่างเวลาตั้งแต่เด็กเกิดจนถึงเวลาที่บิดามารดาได้สมรสกันหรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตรหรือศาลพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นบุตรไม่ได้

๒๕๕๗ ไม่ปรากฏว่ามีผู้หนึ่งผู้ใดกล่าวอ้างหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสนั้นเป็นโมฆะ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๙๗^๓ ดังนั้น ต้องถือว่า การสมรสระหว่าง นาย ท. และนางสาว พ. บิดามารดาของนาย ว. มีผลสมบูรณ์ ทั้งนี้ ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๕/๒๕๕๕^๔ และหากต่อมาศาลมีคำพิพากษาชี้ขาดว่าการจดทะเบียนสมรสระหว่าง บิดาและมารดาไม่ชอบด้วยกฎหมายเนื่องจากการสมรสซ้อน ก็ไม่กระทบต่อสถานะความเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยต้องถือว่าบุตรนั้นเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของบิดามารดาตลอดมา ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๘๐/๒๕๕๔^๕ และ ๒๖๔๘/ ๒๕๒๖^๖

ดังนั้น หากจะมีการฟ้องร้องให้การสมรสเป็นโมฆะ ก็มีผลแต่เพียงว่าความเป็นโมฆะนั้นไม่ก่อให้เกิดผลในทาง

ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๙๙^๗ เท่านั้น ไม่กระทบต่อสถานะความเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของ นาย ว. โดยนาย ว. ยังถือเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่ ถึงแม้จะมีคำพิพากษาว่าการสมรสระหว่างบิดาและมารดาของนาย ว. เป็นโมฆะเพราะการจดทะเบียนสมรสซ้อนก็ตาม

๒. ข้อเท็จจริงที่กรมบัญชีกลางหรือมานี้ เป็นกรณีของบุตรที่เกิดก่อนบิดามารดาสมรสกัน โดยเป็นกรณีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๗ ประกอบมาตรา ๑๕๕๗ ไม่ใช่กรณีของบุตรที่เกิดในระหว่างบิดามารดาสมรสกัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๓๘^๘ ที่บังคับใช้กับกรณีของเด็กที่เกิดในระหว่างสมรส และชายหรือหญิงสมรสซ้อนฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒ โดยให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็ก

^๓ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๙๗ การสมรสที่เป็นโมฆะ เพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒ บุคคลผู้มีส่วนได้เสียคนใดคนหนึ่งจะกล่าวอ้างขึ้น หรือจะร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะก็ได้

^๔ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๕/๒๕๕๕ ผู้ร้องจดทะเบียนสมรสกับ ร. เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๑๖ ในระหว่างสมรสผู้ร้องจดทะเบียนสมรสซ้อนกับจำเลยที่ ๑ เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑ ผู้ร้องซื้อและจดทะเบียนรับโอนที่ดินพิพาทจาก จ. เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓ ต่อมาวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๒๖ ผู้ร้องกับจำเลยที่ ๑ จดทะเบียนหย่าขาดกัน กรณีต้องบังคับตามบทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๙ ซึ่งแม้ผู้ร้องจะทำการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่แล้วอันจะทำให้การสมรสระหว่างผู้ร้องกับจำเลยที่ ๑ ตกเป็นโมฆะก็ตาม แต่เมื่อในระหว่างที่ผู้ร้องจดทะเบียนรับโอนที่ดินพิพาทมายังไม่มีผู้มีส่วนได้เสียคนใดร้องขอต่อศาลให้การสมรสเป็นโมฆะตามมาตรา ๑๔๙๕ (เดิม) ต้องถือว่า การสมรสระหว่างผู้ร้องกับจำเลยที่ ๑ ยังมีผลสมบูรณ์อยู่ ที่ดินพิพาทจึงเป็นทรัพย์สินที่ผู้ร้องได้มาระหว่างสมรสกับ ร. และจำเลยที่ ๑ จึงเป็นสินสมรสระหว่างผู้ร้องกับจำเลยที่ ๑ ด้วย โดยไม่ต้องคำนึงว่าจำเลยที่ ๑ มีส่วนเกี่ยวข้องกับรู้เห็นหรือออกเงินช่วยผู้ร้องชำระราคาที่ดินพิพาทหรือไม่ แม้อายุหลังผู้ร้องกับจำเลยที่ ๑ จะจดทะเบียนหย่าขาดจากกันก็ต้องจัดการแบ่งที่ดินพิพาทแก่ผู้ร้องตามสิทธิที่ผู้ร้องมีอยู่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๓๒ และ ๑๕๓๓ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ผู้คัดค้านจึงมีสิทธิยึดที่ดินพิพาทพร้อมสิ่งปลูกสร้างมาดำเนินการตามที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยทั้งสองเด็ดขาดได้

^๕ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๘๐/๒๕๕๔ บุตรที่เกิดในระหว่างที่บิดามารดาสมรสอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยาและจดทะเบียนการสมรสกันแล้ว จนกระทั่งบิดาถึงแก่กรรมแล้วจึงมีคำพิพากษาของศาลชี้ขาดว่าการจดทะเบียนสมรสระหว่างบิดากับมารดานั้นไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะขณะนั้นบิดายังมีภริยาเดิมอยู่มิได้หย่าขาดกัน ดังนี้ ก็ต้องถือว่าบุตรนั้นเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของบิดามารดาตลอดมา และมีสิทธิได้รับมรดกของบิดา

^๖ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๔๘/๒๕๒๖ คำพิพากษาศาลเท่านั้นจะแสดงว่าการสมรสใดเป็นโมฆะ โจทก์เป็นบุตรของ ฉ. กับ ท. ระหว่างที่ตนทั้งสองเป็นสามีภริยาโดยมีการจดทะเบียนสมรส โจทก์ย่อมเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของ ฉ.

^๗ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๙๙ การสมรสที่เป็นโมฆะ เพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔๙ มาตรา ๑๔๕๐ หรือมาตรา ๑๔๕๘ ไม่ทำให้ชายหรือหญิงผู้สมรสโดยสุจริตเสื่อมสิทธิที่ได้มาเพราะการสมรสก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นโมฆะ การสมรสที่เป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒ ไม่ทำให้ชายหรือหญิงผู้สมรสโดยสุจริตเสื่อมสิทธิที่ได้มาเพราะการสมรสก่อนที่ชายหรือหญิงนั้นรู้ถึงเหตุที่ทำให้การสมรสเป็นโมฆะ แต่การสมรสที่เป็นโมฆะดังกล่าว ไม่ทำให้คู่สมรสเกิดสิทธิรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง

การสมรสที่เป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔๙ มาตรา ๑๔๕๐ หรือมาตรา ๑๔๕๘ หรือฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒ ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดได้สมรสโดยสุจริตฝ่ายนั้นมีสิทธิเรียกค่าทดแทนได้ และถ้าการสมรสที่เป็นโมฆะนั้นทำให้ฝ่ายที่ได้สมรสโดยสุจริตต้องยากจนลงเพราะไม่มีรายได้พอจากทรัพย์สิน หรือจากการงานที่เคยทำอยู่ก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด หรือก่อนที่จะได้รู้ว่าการสมรสของตนเป็นโมฆะ แล้วแต่กรณี ฝ่ายนั้นมีสิทธิเรียกค่าเลี้ยงชีพได้ด้วย สิทธิเรียกค่าเลี้ยงชีพในกรณีนี้ให้นับมาตรา ๑๕๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๕๒๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม สิทธิเรียกค่าทดแทน หรือค่าเลี้ยงชีพตามวรรคสาม มีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด สำหรับกรณีการสมรสเป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔๙ มาตรา ๑๔๕๐ หรือมาตรา ๑๔๕๘ หรือนับแต่วันที่รู้ถึงเหตุที่ทำให้การสมรสเป็นโมฆะ สำหรับกรณีการสมรสเป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒

^๘ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๓๘ ในกรณีที่ชายหรือหญิงสมรสฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒ เด็กที่เกิดในระหว่างการสมรสที่ฝ่าฝืนนั้นให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามีซึ่งได้จดทะเบียนสมรสครั้งหลัง

ในกรณีที่หญิงสมรสฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒ ถ้ามีคำพิพากษาถึงที่สุดแสดงว่าเด็กมิใช่บุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามีซึ่งได้จดทะเบียนสมรสครั้งหลัง ให้นำข้อสันนิษฐานในมาตรา ๑๕๓๖ มาใช้บังคับ

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่เด็กที่เกิดภายในสามร้อยสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้การสมรสเป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒ ด้วย

เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามีซึ่งได้จดทะเบียนสมรสครั้งหลัง

๓. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๕๒ กำหนดว่า ชายหรือหญิงจะทำการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่ไม่ได้ หากฝ่าฝืนการสมรสซ้อนนั้นย่อมตกเป็นโมฆะตาม มาตรา ๑๔๔๕ และผลของการสมรสที่เป็นโมฆะเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๙๙^๙ และตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๙๗ กำหนดว่าการสมรสที่เป็นโมฆะเพราะการจดทะเบียนสมรสซ้อน บุคคลผู้มีส่วนได้เสียคนใดคนหนึ่งจะกล่าวอ้างขึ้นหรือจะร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะก็ได้ ซึ่งการจะร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะนั้น ผู้มีส่วนได้เสียอาจยื่นเป็นคำฟ้องหรือคำร้องก็ได้ โดยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๑^{๑๐} กำหนดให้เสนอคดีได้ทั้งในรูปคำฟ้อง

หรือคำร้องขอแล้วแต่รูปเรื่องแห่งคดี และไม่ว่าจะเป็นการฟ้องคดีหรือการร้องขอก็ถือเป็นคำฟ้องเช่นกัน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๑๓๖/๒๕๕๓)^{๑๑}

๔. ผู้มีส่วนได้เสียตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๙๗ ได้แก่ ผู้สมรสซ้อนเอง ภริยาเดิม (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๑๓๖/๒๕๕๓) บุตร (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๑๘๖/๒๕๕๕)^{๑๒} และภริยาใหม่ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๑๕๒/๒๕๕๓)^{๑๓}

๕. การกล่าวอ้างหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะจะทำในเวลาใดก็ได้ เพราะการร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๙๗ มิใช่เรื่องอายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องซึ่งอยู่ภายใต้บังคับแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๓๐ ที่ให้มีกำหนดอายุความ ๑๐ ปี (คำพิพากษา

^๙ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๙ การสมรสที่เป็นโมฆะ เพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔๙ มาตรา ๑๔๕๐ หรือมาตรา ๑๔๕๘ ไม่ทำให้ชายหรือหญิงผู้สมรสโดยสุจริตเสื่อมสิทธิที่ได้มาเพราะการสมรสก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดที่เป็นโมฆะ

การสมรสที่เป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒ ไม่ทำให้ชายหรือหญิงผู้สมรสโดยสุจริตเสื่อมสิทธิที่ได้มา เพราะการสมรสก่อนที่ชายหรือหญิงนั้นรู้ถึงเหตุที่ทำให้การสมรสเป็นโมฆะ แต่การสมรสที่เป็นโมฆะดังกล่าว ไม่ทำให้คู่สมรสเกิดสิทธิรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง

การสมรสที่เป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔๙ มาตรา ๑๔๕๐ หรือมาตรา ๑๔๕๘ หรือฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒ ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดได้สมรสโดยสุจริตฝ่ายนั้นมีสิทธิเรียกค่าทดแทนได้ และถ้าการสมรสที่เป็นโมฆะนั้นทำให้ฝ่ายที่ได้สมรสโดยสุจริตต้องยากจนลงเพราะไม่มีรายได้พอจากทรัพย์สิน หรือจากการงานที่เคยทำอยู่ก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด หรือก่อนที่จะได้รู้ว่าการสมรสของตนเป็นโมฆะ แล้วแต่กรณี ฝ่ายนั้นมีสิทธิเรียกค่าเลี้ยงชีพได้ด้วย สิทธิเรียกค่าเลี้ยงชีพในกรณีนี้ให้นามตรา ๑๕๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๕๒๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

สิทธิเรียกร้องค่าทดแทน หรือค่าเลี้ยงชีพตามวรรคสาม มีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด สำหรับกรณีการสมรสเป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔๙ มาตรา ๑๔๕๐ หรือมาตรา ๑๔๕๘ หรือนับแต่วันที่รู้ถึงเหตุที่ทำให้การสมรสเป็นโมฆะ สำหรับกรณีการสมรสเป็นโมฆะเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒

^{๑๐} ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๑ คดีที่ประมวลกฎหมายนี้บัญญัติว่าจะฟ้องยังศาลชั้นต้น หรือจะเสนอปัญหาต่อศาลชั้นต้นเพื่อชี้ขาดตัดสิน โดยทำเป็นคำร้องขอได้นั้น ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของโจทก์และจำเลย และวิธีพิจารณาที่ต่อจากการยื่นคำฟ้องมาใช้บังคับแก่ผู้ยื่นคำขอและคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง ถ้าหากมี และบังคับแก่วิธีพิจารณาที่ต่อจากการยื่นคำร้องขอด้วยโดยอนุโลม

^{๑๑} คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๑๓๖/๒๕๕๓ ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งว่าการสมรสระหว่าง ก. กับผู้คัดค้านเป็นโมฆะ เนื่องจากการสมรสซ้อนกับการสมรสระหว่าง ก. กับผู้ร้อง ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๙๗ กำหนดให้บุคคลผู้มีส่วนได้เสียคนใดคนหนึ่งจะกล่าวอ้างหรือจะร้องขอให้ศาลพิพากษาได้ กรณีจึงเป็นเรื่องที่กฎหมายให้สิทธิบุคคลใช้สิทธิทางศาลได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๕ ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๑ กำหนดให้เสนอคดีได้ทั้งรูปคำฟ้องหรือคำร้องขอก็ได้แล้วแต่รูปเรื่องแห่งคดี และไม่ว่าจะเป็นการฟ้องคดีหรือการร้องขอก็ถือเป็นคำฟ้องเช่นกัน ผู้ร้องจึงมีอำนาจฟ้องด้วยการยื่นคำร้องขอตามมาตรา ๑๗๑ ได้

^{๑๒} คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๑๘๖/๒๕๕๕ ท. มีคู่สมรสอยู่แล้ว การที่ ท. จดทะเบียนสมรสกับจำเลยอีก โดยมีได้หย่าขาดจาก ป. เป็นการฝ่าฝืนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๕๒ ย่อมตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๕ แม้โจทก์จะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของ ท. กับ จ. ภริยาอีกคนหนึ่งของ ท. แต่ก็เป็นทายาทโดยธรรมของ ท. เมื่อ ท. ตายแล้วโจทก์ย่อมจะมีสิทธิได้รับทรัพย์สินมรดกของ ท. โจทก์จึงอยู่ในฐานะเป็นบุคคลผู้มีส่วนได้เสียที่จะร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสระหว่าง ท. และจำเลยเป็นโมฆะได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๙๗ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง

^{๑๓} คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๑๕๒/๒๕๕๓ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๙๗ บัญญัติว่า “การสมรสที่เป็นโมฆะ เพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๕๒ บุคคลผู้มีส่วนได้เสียคนใดคนหนึ่งจะกล่าวอ้างขึ้นหรือจะร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะก็ได้” เมื่อจำเลยร่วมที่ ๑ ยื่นคำร้องกล่าวอ้างในคดีนี้ว่า การสมรสระหว่างตนเองกับ ข. เป็นการสมรสซ้อน ผลคือทำให้การสมรสเป็นโมฆะตามบทกฎหมายดังกล่าว การสมรสที่เป็นโมฆะดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๙๘ วรรคแรก ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่พิพาทซึ่งมีชื่อจำเลยร่วมที่ ๑ ถือกรรมสิทธิ์จึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างสมรส ไม่ใช่สินสมรส

ศาลฎีกาที่ ๖๓๓๑ - ๖๓๓๒/๒๕๕๖)^{๑๔} แม้ภายหลัง ผู้สมรส
ยื่นคำร้องขอความเป็นเหตุให้การสมรสสิ้นสุดลงก็ตาม^{๑๕}
แต่เมื่อการจดทะเบียนสมรสซ้อนยังมีผลเป็นโมฆะอยู่ ผู้มีส่วนได้
เสียย่อมมีอำนาจฟ้องขอให้การสมรสซ้อนเป็นโมฆะได้โดยไม่จำ
ต้องคำนึงว่าผู้สมรสซ้อนได้ถึงแก่ความตายไปแล้ว (คำพิพากษา
ศาลฎีกาที่ ๙๐๐๖ /๒๕๕๗)^{๑๖}

๖. กรณีผู้มีส่วนได้เสียยกขึ้นกล่าวอ้าง กฎหมายไม่ได้
กำหนดรูปแบบการกล่าวอ้างไว้ว่าต้องกระทำการอย่างใด ซึ่งอาจ
เป็นการยกขึ้นต่อสู้ในชั้นศาลก็ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่
๗๑๕๒/๒๕๕๓)^{๑๗} และกรณีสามีทำการสมรสฝ่าฝืนประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๕๒ ทำให้การสมรสตก

เป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๙๕
นั้น การตกเป็นโมฆะดังกล่าวมีผลเท่ากับมิได้ทำการสมรสกัน จึง
ไม่อาจให้สัตยาบันแก่กันได้ แม้ต่อมาภายหลังจะได้จดทะเบียน
หย่ากับภริยาเดิม ทำให้ไม่มีคู่สมรสเดิมอีกต่อไป ก็ไม่อาจทำให้
การสมรสซ้อนที่เสียเปล่าเป็นโมฆะนั้นกลับมีผลสมบูรณ์ขึ้นมาได้
ผู้มีส่วนได้เสียจึงฟ้องขอให้พิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะ
และเพิกถอนทะเบียนสมรสได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๓๖๕/
๒๕๕๗)^{๑๘} อย่างไรก็ตาม หากไม่มีผู้ใดร้องขอต่อศาลให้การ
สมรสซ้อนนั้นเป็นโมฆะ การสมรสซ้อนนั้นก็ยังมีผลสมบูรณ์
อยู่ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๔๕/๒๕๔๕)

โจทก์ยื่นคำคัดค้านแต่เพียงว่า ทรัพย์พิพาทเป็นสินสมรสที่ตกทอดเป็นมรดกของ ข. ไม่ได้คัดค้านว่าเป็นทรัพย์สินที่ ข.ซื้อหรือร่วมกับจำเลย
ร่วมที่ ๑ ซื้อหา มา ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่าทรัพย์พิพาทเป็นทรัพย์สินของจำเลยร่วมที่ ๑ แต่เพียงฝ่ายเดียว ไม่ใช่ทรัพย์มรดกของ ข. ที่โจทก์ฎีกา
อ้างว่า ทรัพย์พิพาทเป็นทรัพย์สินที่ ข. ซื้อหาด้วยเงินของตนเอง แล้วใส่ชื่อของบุตรสาวไว้ ต่อมาจึงโอนใส่ชื่อของจำเลยร่วมที่ ๑ เป็นชื่อ
ที่โจทก์ไม่ได้คัดค้านและไม่ได้นำสืบต่อสู้ไว้ ถือเป็นข้อที่ไม่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลล่างทั้งสอง ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยตามประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๙ วรรคหนึ่ง

ขณะโจทก์ยื่นคำร้องขอให้เรียกจำเลยร่วมที่ ๑ เข้ามาในคดี จำเลยร่วมที่ ๑ ยื่นคำให้การว่า การสมรสระหว่างจำเลยร่วมที่ ๑ กับ ข. เป็น
โมฆะเพราะเป็นการสมรสซ้อน โจทก์จึงทราบข้อเท็จจริงดังกล่าวจากการของจำเลยร่วมที่ ๑ แล้ว แต่ยังไม่ยินยอมที่จะทำสัญญาประนีประนอม
ยอมความกับจำเลยร่วมที่ ๑ โดยในสัญญาข้อ ๓ ระบุว่า “ในส่วนของจำเลยร่วมทั้งสามขอรับผิดชอบเพียงไม่เกินทรัพย์มรดกของ ข.” ดังนั้น
หาก ข. ไม่มีทรัพย์มรดกตกทอดแก่จำเลยร่วมทั้งสาม โจทก์ก็จะเรียกร้องให้จำเลยร่วมทั้งสามรับผิดชอบไม่ได้ การที่จำเลยร่วมที่ ๑ ตกกล่าวสัญญา
ประนีประนอมยอมความกับโจทก์โดยโจทก์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการสมรสซ้อนอยู่แล้วจึงไม่เป็นการฉ้อฉลโจทก์

๑๔ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๓๓๑ - ๖๓๓๒/๒๕๕๖ โจทก์สมรสกับพันตรี จ. ในขณะที่พันตรี จ. มีคู่สมรสอยู่แล้วเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่ง
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๕๒ ย่อมตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๙๕ ผู้มีส่วนได้เสีย
ซึ่งรวมถึงโจทก์ย่อมมีสิทธิที่จะกล่าวอ้างหรือมีคำร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา
๑๔๙๗ ซึ่งความเป็นโมฆะของการสมรสย่อมมีผลไปถึงวันที่โจทก์จดทะเบียนสมรสกับพันตรี จ. หากไม่มีผลนับตั้งแต่วันที่โจทก์จดทะเบียนหย่า
ในปี ๒๕๓๒ ไม่ ฉะนั้น ในขณะที่โจทก์จดทะเบียนสมรสกับผู้ตายจึงถือไม่ได้ว่าในขณะที่โจทก์ยังมีคู่สมรสอยู่ การสมรสระหว่างโจทก์กับผู้ตาย
จึงไม่ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรา ๑๔๕๒ เมื่อจำเลยจดทะเบียนสมรสกับผู้ตายในปี ๒๕๓๓ โดยโจทก์กับผู้ตายยังเป็นคู่สมรสกันอยู่ การสมรส
ระหว่างจำเลยกับผู้ตายจึงฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๔๕๒ ย่อมตกเป็นโมฆะตามมาตรา ๑๔๙๕ การร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรส
เป็นโมฆะตามมาตรา ๑๔๙๗ มิใช่เรื่องอายุความในกรณีนี้สิทธิเรียกร้องซึ่งอยู่ภายใต้บังคับแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา
๑๔๓/๓๐ ที่ให้มีกำหนด ๑๐ ปี ผู้มีส่วนได้เสียชอบที่จะร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะเมื่อใดก็ได้

๑๕ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๐๑ การสมรสย่อมสิ้นสุดลงด้วยความตาย การหย่า หรือศาลพิพากษาให้เพิกถอน
๑๖ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๐๐๖/๒๕๕๗ ขณะที่จำเลยจดทะเบียนสมรสกับ ท. นั้น ท. จดทะเบียนสมรสกับโจทก์แล้วและยังคงเป็นคู่สมรสกับ
โจทก์ตลอดมาจนกระทั่ง ท. ถึงแก่ความตาย การสมรสระหว่างจำเลยกับ ท. จึงเป็นการฝ่าฝืนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๕๒
และตกเป็นโมฆะตามมาตรา ๑๔๙๕ ผู้มีส่วนได้เสียจะกล่าวอ้างขึ้นหรือจะร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะก็ได้ตามมาตรา ๑๔๙๗
แม้ภายหลัง ท. ถึงแก่ความตายเป็นเหตุให้การสมรสระหว่างจำเลยกับ ท. สิ้นสุดลงไปก่อนโจทก์ที่ฟ้องก็ตาม แต่เมื่อการจดทะเบียนสมรสระหว่าง
จำเลยกับ ท. ยังเป็นโมฆะอยู่ โจทก์ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียย่อมมีอำนาจฟ้องขอให้การสมรสระหว่างจำเลยกับ ท. เป็นโมฆะได้

๑๗ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๑๕๒/๒๕๕๓ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๙๗ บัญญัติว่า “การสมรสที่เป็นโมฆะ เพราะฝ่าฝืนมาตรา
๑๔๕๒ บุคคลผู้มีส่วนได้เสียคนใดคนหนึ่งจะกล่าวอ้างขึ้นหรือจะร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะก็ได้” เมื่อจำเลยร่วมที่ ๑
ยื่นคำร้องกล่าวอ้างในคดีนี้ว่า การสมรสระหว่างตนเองกับ ข. เป็นการสมรสซ้อน ผลคือทำให้การสมรสเป็นโมฆะตามบทกฎหมายดังกล่าว
การสมรสที่เป็นโมฆะดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาตามมาตรา ๑๔๙๘ วรรคแรก ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่
พิพาทซึ่งมีชื่อจำเลยร่วมที่ ๑ ถือกรรมสิทธิ์จึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างสมรส ไม่ใช่สินสมรส

๑๘ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๓๖๕/๒๕๕๗ ขณะจำเลยจดทะเบียนสมรสกับพันโท ส. เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๒๕ พันโท ส. จดทะเบียนสมรส
กับนาง ส. อยู่ก่อนแล้ว ฉะนั้น การสมรสระหว่างจำเลยกับพันโท ส. จึงฝ่าฝืนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๕๒ ตกเป็นโมฆะ
ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๙๖ (เดิม) การตกเป็นโมฆะดังกล่าวมีผลเท่ากับจำเลยและพันโท ส. มิได้ทำการสมรสกัน
จึงไม่อาจให้สัตยาบันแก่กันได้ แม้ต่อมาภายหลังพันโท ส. จะได้จดทะเบียนหย่ากับนาง ส. เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๕ ก็ทำให้การสมรส
ระหว่างจำเลยและพันโท ส. กลับมีผลเป็นการสมรสที่ชอบขึ้นมาไม่

คำพิพากษากฎีกาที่น่าสนใจ

พ.ศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง*

“สิทธิในคดีแพ่งเกี่ยวข้องกับคดีอาญา”

ข้อพิพาทหลายกรณีอาจมีความเกี่ยวข้องทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา โดยมีแก้ไขบทบัญญัติในเรื่องเหล่านี้มาหลายครั้ง ซึ่งกรณีคู่ความมรณะก็มีปัญหาที่ซับซ้อนมากขึ้น เพราะเกี่ยวข้องกับกฎหมายวิธีความแพ่งและกฎหมายวิธีพิจารณาอาญาหลายมาตรา ดังนี้

ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้แก่

มาตรา ๓๙ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไป ดังต่อไปนี้

(๑) โดยความตายของผู้กระทำผิด

มาตรา ๔๐ การฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา จะฟ้องต่อศาลซึ่งพิจารณาคดีอาญาหรือต่อศาลที่มีอำนาจชำระคดีแพ่งก็ได้ การพิจารณาคดีแพ่งต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ในประมวลกฎหมายวิธีความแพ่ง ได้แก่

มาตรา ๔๒ ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลได้มรณะเสียก่อนศาลพิพากษาคดีให้ศาลเลื่อนการนั่งพิจารณาไปจนกว่าทายาทของผู้มรณะหรือผู้จัดการทรัพย์สินมรดกของผู้มรณะ หรือบุคคลอื่นใดที่ปกครองทรัพย์สินมรดกไว้จะได้เข้ามาเป็นคู่ความแทนที่ผู้มรณะ โดยมีคำขอเข้ามาเอง หรือโดยที่ศาลหมายเรียกให้เข้ามาเนื่องจากคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีคำขอฝ่ายเดียว คำขอเช่นว่านี้จะต้องยื่นภายในกำหนดหนึ่งปี นับแต่วันที่คู่ความฝ่ายนั้นมรณะ

ถ้าไม่มีคำขอของบุคคลดังกล่าวมาแล้ว หรือ

ไม่มีคำขอของคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งภายในเวลาที่กำหนดไว้ ให้ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีเรื่องนั้นเสียจากสารบบความ

กรณีดังกล่าวมีคำพิพากษากฎีกาที่ให้ความเห็นต่างจากแนวคำพิพากษาแต่เดิมที่เคยวินิจฉัยไว้ คือ **คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๓๓๖๑/๒๕๕๘** ซึ่งมีสาระดังต่อไปนี้

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๒, ๓๓, ๙๑, ๒๘๘, ๓๗๑ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ มาตรา ๔, ๘ ทวิ, ๗๒ ทวิ พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๔, ๑๕, ๔๒ ตรีอาวุธปืน หัวกระสุนปืนและเสื้อเกราะป้องกันกระสุนของกลาง

จำเลยให้การปฏิเสธ

ระหว่างพิจารณา นาง ท. มารดาของนาย ช. ผู้ตาย ยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ ศาลชั้นต้นอนุญาต และโจทก์ร่วมยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนเป็นเงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันฟ้อง เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ

จำเลยให้การในคดีส่วนแพ่งขอให้ยกคำร้องศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๘, ๓๗๑ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ มาตรา ๘ ทวิ วรรคหนึ่ง, ๗๒ ทวิ วรรคสอง

* ผู้ช่วยอธิการบดี และคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

การกระทำของจำเลยเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ ฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ให้จำคุก ๒๐ ปี ฐานพาอาวุธปืนไปในเมือง หมู่บ้านหรือทางสาธารณะโดยไม่มีเหตุสมควรและโดยไม่ได้รับใบอนุญาต การกระทำของจำเลยเป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ จำคุก ๓ เดือน จำเลยนำอาวุธปืนของกลางมามอบให้พนักงานสอบสวนประกอบคดีเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ ลดโทษในความผิดเจตนาฆ่าผู้อื่นให้หนึ่งในสี่คงจำคุก ๑๕ ปี รวมสองกระทง เป็นจำคุก ๑๕ ปี ๓ เดือน กับให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ๒๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าวนับแต่วันฟ้อง (ฟ้องวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๒) เป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จ แก่โจทก์ร่วม ค่าขออื่นนอกจากนี้ให้ยก ริบอาวุธปืน หัวกระสุนปืนและสื่อเกราะป้องกันกระสุนของกลาง จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ พิพากษายืน

จำเลยฎีกา

ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา โจทก์และโจทก์ร่วมแถลงว่า จำเลยถึงแก่ความตายแล้ว ปรากฏหลักฐานตามสำเนาใบมรณบัตร

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เมื่อจำเลยถึงแก่ความตาย สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ (๑) จึงให้จำหน่ายคดีเสียจากสารบบความสำหรับคดีส่วนแบ่งให้ศาลชั้นต้นดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๔๒ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา

๔๐ หากครบกำหนดหนึ่งปีนับแต่จำเลยถึงแก่ความตายไม่มีบุคคลใดร้องขอเข้ามาเป็นคู่ความแทนหรือเข้ามาตามหมายเรียกของศาลก็ให้จำหน่ายคดีจากสารบบความ

ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้

สิทธิในคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญากรณีจำเลยถึงแก่ความตาย เคยมีคำพิพากษาฎีกาที่ ๖๕๗๖/๒๕๕๓ ซึ่งผู้เสียหายเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ และยื่นคำร้องขอให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๔/๑ เมื่อจำเลยถึงแก่ความตาย ศาลฎีกาพิพากษาว่า สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์และโจทก์ร่วมย่อมระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ (๑) และคำขอให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนย่อมตกไปด้วยจึงต้องจำหน่ายคดีเสียจากสารบบความ

ต่อมามีคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๓๖๑/๒๕๕๕ ที่มีข้อพิพาทอย่างเดียวกันและพิพากษาให้จำหน่ายคดีในส่วนของคดีอาญา แต่สำหรับคดีแพ่งให้ศาลชั้นต้นดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๔๒ หากครบกำหนดหนึ่งปีนับแต่จำเลยถึงแก่ความตาย ไม่มีบุคคลใดร้องขอเข้ามาเป็นคู่ความแทน หรือเข้ามาตามหมายเรียกของศาลก็ให้ศาลชั้นต้นจำหน่ายคดีเสียจากสารบบความ

เท่ากับว่าคำพิพากษาฎีกาที่ ๖๕๗๖/๒๕๕๓ ถูกกลับโดยคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๓๖๑/๒๕๕๕ ที่วางหลักการใหม่ว่า เมื่อจำเลยถึงแก่ความตาย จะมีผลเฉพาะคดีส่วนอาญาเท่านั้น ไม่มีผลให้คำขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๔/๑ ตกไปด้วยแต่อย่างใด และศาลชั้นต้นจะต้องดำเนินการต่อไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๔๒

ระหว่างพิจารณา นาย ป. บุตรของนาย ข. ผู้ตาย ยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ ศาลชั้นต้นอนุญาตให้เข้าร่วมเป็นโจทก์เฉพาะข้อหาฆ่าผู้อื่น

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๘ ประกอบมาตรา ๗๒, ๓๗๑ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ มาตรา ๘ ทวิ วรรคหนึ่ง ๗๒ ทวิ วรรคสอง การกระทำของจำเลยเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ ฐานฆ่าผู้อื่นโดยบันดาลโทสะ จำคุก ๑๒ ปี ฐานพาอาวุธปืนติดตัวไปในเมืองหมู่บ้าน หรือทางสาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาตและโดยไม่มีเหตุสมควร เป็นการกระทำอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ จำคุก ๖ เดือน จำเลยให้การรับว่าใช้อาวุธปืนยิงผู้ตายและรับสารภาพฐานพาอาวุธปืนเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษลดโทษฐานฆ่าผู้อื่นโดยบันดาลโทสะให้หนึ่งในสามคงจำคุก ๘ ปี ลดโทษฐานพาอาวุธปืนให้กึ่งหนึ่งคงจำคุก ๓ เดือน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ รวมจำคุก ๘ ปี ๓ เดือน รับบล็อกกระสุนปืนและหัวกระสุนปืนของกลาง ข้อหาอื่นในท้าย ส่วนที่โจทก์ขอให้ปรับโทษจำคุกจำเลยต่อจากโทษจำคุกจำเลยในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๑๘๖๗/๒๕๕๖ ของศาลชั้นต้นนั้น เนื่องจากคดีดังกล่าวศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาให้รอการลงโทษจำคุกจำเลยจึงไม่อาจปรับโทษต่อได้ ให้ยกคำขอในส่วนนี้

โจทก์ โจทก์ร่วม และจำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิพากษายืน

โจทก์ร่วมและจำเลยฎีกา โดยผู้พิพากษาซึ่งพิจารณาและลงชื่อในคำพิพากษาศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์ร่วมฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้ว่า ตามวันเวลาและสถานที่เกิดเหตุในฟ้อง จำเลยใช้อาวุธปืนยิง นาย ข. ผู้ตาย กระสุนปืนถูกบริเวณศีรษะของผู้ตายหลายแห่ง บาดแผลถูกกระสุนปืนทำลายสมองเป็นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย ตามรายงานการตรวจศพ สำหรับความผิดฐานพาอาวุธปืนติดตัวไปในเมือง หมู่บ้านหรือทางสาธารณะโดยไม่ได้รับใบอนุญาตและโดยไม่มีเหตุสมควร

ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นและให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินห้าปี จึงต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๘ วรรคหนึ่ง ที่จำเลยฎีกาขอให้ลงโทษสำหรับความผิดฐานพาอาวุธปืนสถานเบา นั้น เป็นการโต้แย้งดุลพินิจในการกำหนดโทษ อันเป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ต้องห้ามฎีกาตามบทบัญญัติดังกล่าว ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

คดีคงมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยประการแรกว่า การกระทำของจำเลยเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ โจทก์และโจทก์ร่วมมีนาง ต. นาง น. และนาย ส. ซึ่งอยู่ในเหตุการณ์เบิกความลำดับเหตุการณ์สอดคล้องกันในสาระสำคัญ โดยเฉพาะนาง น. และนาย ส. เบิกความสอดคล้องตรงตามที่เคยให้การไว้ต่อพนักงานสอบสวนในวันเกิดเหตุทันที โดยไม่ปรากฏว่านาง น. และนาย ส. มีสาเหตุโกรธเคืองกับจำเลยหรือผู้ตายมาก่อน ขณะเกิดเหตุเป็นเวลากลางวัน นาง ต. นาง น. และนาย ส. อยู่ใกล้ชิดเหตุการณ์โดยตลอด เชื่อว่าเบิกความไปตามความเป็นจริงที่ได้รับรู้และเห็นเหตุการณ์ พยานทั้งสองต่างยืนยันว่าผู้ตายขับรถยนต์เข้ามาจอดบริเวณที่เกิดเหตุแล้วผู้ตายลงมาพูดคุยและด่าว่านาง ต. ที่ไม่ยอมออกจากที่ดินด้วยถ้อยคำที่ไม่สุภาพและไม่เหมาะสมซึ่งขณะนั้นจำเลยยืนอยู่ข้าง ๆ นาง ต. ด้วย จำเลยจึงพูดกับผู้ตายว่าให้พูดคุยกันดี ๆ แต่ผู้ตายไม่พอใจเข้าชกต่อยจำเลยทันที จากนั้นทั้งสองกอดปล้ำกันจนล้มลงโดยผู้ตายคร่อมตัวจำเลยไว้ เมื่อผู้ตายและจำเลยแยกกันแล้ว จำเลยชักอาวุธปืนเล็งยิงไปที่ผู้ตาย ๑ นัด แต่กระสุนปืนไม่ถูก ผู้ตายจึงวิ่งกลับไปปรถยนต์ของผู้ตายที่จอดอยู่ จำเลยถืออาวุธปืนยิงไล่ตามแล้วใช้อาวุธปืนยิงผู้ตาย พฤติการณ์ที่จำเลยตักเตือนผู้ตายให้หยุดกับนาง ต. ดี ๆ แต่ผู้ตายกลับแสดงความไม่พอใจจำเลย แล้วเดินเข้าไปชกต่อยจำเลยก่อนทันทีโดยจำเลยไม่ได้มีท่าทีจะทำร้ายผู้ตายก่อนแต่อย่างใด ทั้งเมื่อพิจารณาบาดแผลที่ผู้ตายได้รับบนอกจากบาดแผลถูกกระสุนปืนแล้วพบเพียงบาดแผลลอกบริเวณหน้าผากซ้าย หางตาซ้าย และเข่าขวาเท่านั้น ประกอบกับจำเลยเคยเป็นทหารมาก่อนและขณะเกิดเหตุจำเลยอายุเพียง ๕๐ ปี ซึ่งมีอายุน้อยกว่าผู้ตาย หากจำเลยสมัครใจชกต่อยกับผู้ตายแล้วน่าจะพบบาดแผลฟกช้ำหรือร่องรอยลอกตามร่างกายของผู้ตายมากกว่านี้ เชื่อว่าจำเลยมิได้สมัครใจชกต่อยทะเลาะวิวาทกับผู้ตาย แม้ผู้ตายเป็นฝ่ายก่อเหตุขึ้น

ก่อน แต่เมื่อไม่ปรากฏพฤติการณ์อื่นใดว่าผู้ตายจะเข้าทำร้ายจำเลยอีกโดยผู้ตายวิ่งกลับไปที่รถยนต์จอดอยู่และไม่ปรากฏว่าขณะนั้นผู้ตายมีอาวุธติดตัวด้วย ซึ่งจำเลยนำสืบอ้างว่านาง ต. ได้ตะโกนบอกว่าระวังปืน มันมีปืน แต่ไม่มีประจักษ์พยานโจทก์คนใดเบิกความยืนยันว่านาง ต. ได้ตะโกนถ้อยคำดังที่จำเลยอ้าง ถือได้ว่าภัยอันตรายที่เกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายได้ผ่านพ้นไปแล้ว การที่จำเลยวิ่งไล่ตามผู้ตายไปในทันทีแล้วใช้อาวุธปืนยิงผู้ตายจึงไม่อาจอ้างว่า เป็นการป้องกันสิทธิของตนให้พ้นภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายได้ แต่อย่างไรก็ดี การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำต่อเนื่องกระชั้นชิดกับเหตุการณ์ที่จำเลยถูกผู้ตายชกต่อยก่อน โดยจำเลยมิได้สมัครใจทะเลาะวิวาทกับผู้ตาย ถือได้ว่าจำเลยถูกผู้ตายข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม การที่จำเลยใช้อาวุธปืนยิงผู้ตายในขณะนั้นจึงเป็นการกระทำความผิดฐานเจตนาฆ่าผู้อื่นโดยบันดลโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๘ ประกอบมาตรา ๗๒ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิพากษามานั้นศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของจำเลยข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยประการต่อไปว่าผู้ตายเป็นผู้เสียหายโดยนิดินัยหรือไม่ และโจทก์ร่วมมีอำนาจจัดการแทนผู้ตายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๕ (๒) และมีสิทธิขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ได้หรือไม่ เห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงดังที่ได้วินิจฉัยมาแล้วฟังได้ว่าผู้ตายเป็นผู้ก่อเหตุให้จำเลยกระทำความผิดโดยบันดลโทษ ผู้ตายจึงไม่เป็นผู้เสียหายโดยนิดินัยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔) นาย ป. ซึ่งเป็นบุตรของผู้ตายย่อมไม่มีอำนาจจัดการแทนผู้ตายได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๕ (๒) และไม่มีอำนาจเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๐ ที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้นาย ป. เข้าร่วมเป็นโจทก์ จึงไม่ชอบ ฎีกาของของจำเลยข้อนี้ฟังขึ้น เมื่อนาย ป. ไม่อาจเข้าร่วมเป็นโจทก์ได้ จึงไม่มีสิทธิอุทธรณ์และฎีกาว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตามฟ้องหรือไม่ดั่งนั้น ที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์ร่วมฎีกาและรับฎีกาของโจทก์ร่วมจึงไม่ชอบ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

พิพากษาแก้เป็นว่า ให้ยกคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ของนาย ป. และยกฎีกาของโจทก์ร่วม นอกจากที่แก้ให้ เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๑

คดีนี้ศาลฎีกาวางแนวบรรทัดฐานในการวินิจฉัยไว้ว่ากรณีใดเป็นการป้องกันหรือบันดลโทษ จากการชกน้าหนักพยานหลักฐานศาลฎีกาเชื่อพยานโจทก์ทั้งสามปากที่เบิกความยืนยันพฤติการณ์ขณะเกิดเหตุที่จำเลยตักเตือนผู้ตายให้หยุดกับนาง ต. ดี ๆ แต่ผู้ตายกลับแสดงความไม่พอใจจำเลย แล้วเดินเข้าไปชกต่อยจำเลยก่อนทันทีโดยจำเลยไม่ได้มีท่าทีจะทำร้ายผู้ตายก่อนแต่อย่างใด และศาลฎีกายังเชื่อว่าจำเลยมิได้สมัครใจชกต่อยทะเลาะวิวาทกับผู้ตาย แม้ผู้ตายจะเป็นฝ่ายก่อเหตุขึ้นก่อน แต่เมื่อไม่ปรากฏพฤติการณ์อื่นใดว่าผู้ตายจะเข้าทำร้ายจำเลยอีกโดยผู้ตายวิ่งกลับไปที่รถยนต์จอดอยู่และไม่ปรากฏว่าขณะนั้นผู้ตายมีอาวุธติดตัวด้วย ซึ่งจำเลยนำสืบอ้างว่า นาง ต. ได้ตะโกนบอกว่าระวังปืน มันมีปืน แต่ไม่มีประจักษ์พยานโจทก์คนใดเบิกความยืนยันว่า นาง ต. ได้ตะโกนถ้อยคำดังที่จำเลยอ้าง ศาลฎีกาวางแนวไว้ว่า ถือได้ว่าภัยอันตรายที่เกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายต่อจำเลย ได้ผ่านพ้นไปแล้ว การที่จำเลยวิ่งไล่ตามผู้ตายไปในทันทีแล้วใช้อาวุธปืนยิงผู้ตายจึงไม่อาจอ้างว่า เป็นการป้องกันสิทธิของตนให้พ้นภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมายได้ ศาลฎีกาเห็นว่าเป็นการกระทำที่ขาดตอนไปแล้ว จึงไม่เป็นป้องกัน และเมื่อไม่เป็นป้องกันเสียแล้วจึงไม่มีประเด็นปัญหาที่จะต้องพิจารณาว่าเป็นป้องกันเกินสมควรแก่เหตุหรือเกินกว่ากรณีแห่งความจำเป็นหรือเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกันตามมาตรา ๖๔ ที่ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ เมื่อไม่เป็นป้องกัน ศาลฎีกาจึงวินิจฉัยต่อไปว่าเป็นบันดลโทษหรือไม่ โดยศาลฎีกาวินิจฉัยว่าแต่อย่างใดก็ดี การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำต่อเนื่องกระชั้นชิดกับเหตุการณ์ที่จำเลยถูกผู้ตายชกต่อยก่อน โดยจำเลยมิได้สมัครใจทะเลาะวิวาทกับผู้ตายถือได้ว่าจำเลยถูกผู้ตายข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม การที่จำเลยใช้อาวุธปืนยิงผู้ตายในขณะนั้น จึงเป็นการกระทำความผิดฐานเจตนาฆ่าผู้อื่นโดยบันดลโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๘ ประกอบมาตรา ๗๒

งามประวณิช เอ็สมณี*

เทคนิคการร่างสัญญา (The craft of drafting)

สวัสดีท่านผู้อ่านทุกท่านคะ เท่าความเดิมตั้งแต่ฉบับพฤษภาคม ๒๕๕๙ ก่อนนะคะ เราได้เคยพูดถึงเรื่องของการร่างสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิทรัพย์สินทางปัญญา โดยได้กล่าวถึงรายละเอียดส่วนประกอบต่าง ๆ ของสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญากันไปแล้ว การร่างข้อตกลงในสัญญาถือเป็นส่วนสำคัญที่สุดของการทำงานทางด้านสัญญา (licensing law practice) การร่างข้อตกลงกันทำให้คู่สัญญาดำเนินธุรกิจได้อย่างตรงความประสงค์ (the deal point) ของคู่สัญญา ทั้งยังถือเป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินการให้กับคู่สัญญาอีกด้วย (Serving as a roadmap for the parties to perform under the contract) การร่างสัญญาที่บกพร่อง (Poorly drafted licenses) อาจนำไปสู่การขัดแย้งในการดำเนินการหรือทำธุรกิจระหว่างคู่สัญญา หรืออาจนำไปสู่การฟ้องร้องเป็นคดีได้ การร่างสัญญานั้นมีทั้งความยากและความง่ายอยู่ในตัว ความยากของการร่างสัญญา คือ การร่างสัญญานั้นต้องใช้ทักษะหลายอย่างเพื่อจะเป็นผู้ชำนาญในการร่างสัญญา (An excellent drafts person) เพื่อจะทำให้สัญญานั้นออกมาสมบูรณ์แบบที่สุด กล่าวคือ สัญญาออกมาตรงกับความต้องการของคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย และไม่มีข้อบกพร่อง ซึ่งต้องมีการวางแผนและไตร่ตรองอย่างรอบคอบเพื่อป้องกันช่องว่างหรือช่องโหว่ที่อาจจะเกิดเป็นปัญหาในการปรับใช้ในอนาคตได้ ส่วนความง่ายในการร่างสัญญาก็คือ การร่างสัญญานั้นมีหลากหลายวิธีในการเขียนและการใช้คำ อีกทั้งยังมี ตัวอย่างแบบของสัญญา (Templates) ไว้แล้วบ้างก็มีไม่จำเป็นต้องเริ่มต้นจากศูนย์ หรืออย่างสำนวนที่ว่า “Start from the scratch”

แม้ว่าการร่างสัญญานั้นมีวิธีและรูปแบบในการเขียนแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล แต่เทคนิคในการร่างสัญญาที่จะกล่าวต่อไปนี้ ถือเป็นหลักการร่างพื้นฐานที่จะช่วยพัฒนาการร่างสัญญาให้ดียิ่งขึ้น

Know the Business Context ในสัญญาแต่ละประเภทถูกจัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับบริบทของการดำเนินงานที่คู่สัญญาดำเนินการกัน ดังเช่นหากเป็นการทำสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิบัตร ผู้ร่างย่อมต้องรู้ลักษณะของสิ่งประดิษฐ์นั้นว่ามีการทำงานอย่างไร และคิดเผื่อไว้ภายหน้าว่าอาจเกิดการพัฒนาของสิ่งประดิษฐ์เช่นว่านั้นแล้วจะเกิดผลกระทบต่อสัญญานั้นอย่างไรบ้าง หรือเรื่องของการอนุญาตให้ใช้สิทธิในซอฟต์แวร์ ผู้ร่างย่อมต้องเข้าใจว่าซอฟต์แวร์นั้นสามารถใช้งานได้ด้วยตัวเอง หรือต้องไปใช้ร่วมกับซอฟต์แวร์หรือฮาร์ดแวร์อื่น ๆ ด้วย ซึ่งเวลาร่างผู้ร่างย่อมต้องคำนึงถึงจุดนี้ด้วย

Know the Business Deal การทำสัญญานั้นเกิดขึ้นด้วยหลักการพื้นฐานว่าคู่สัญญาทั้งสองมองเห็นมูลค่าที่จะเกิดขึ้นจากสัญญานั้น จึงทำให้ทั้งคู่ตกลงผูกพันกันเกิดเป็นสัญญา ดังนั้นผู้ร่างย่อมต้องเข้าใจเจตนาารมณ์ของคู่สัญญาว่าทั้งคู่มีจุดประสงค์และต้องการอะไร และดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น

Make Your Client Yours Partners เนื่องจาก the client know the business deal best เพราะลูกค้าจะเป็นผู้ที่รู้จักธุรกิจของตัวเองดีที่สุด ดังนั้นผู้ร่างสัญญาจึงควรให้ลูกค้าของตนนั้นเป็น

* อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (ลาศึกษาต่อ Doctor of Juridical Science (S.J.D.), Robert H.Mckinney School of Law, Indiana University.), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (นบ.), University of Technology Sydney (LL.M. major in Intellectual property Law)

ผู้มีส่วนร่วมในการร่างสัญญาตลอดในกระบวนการร่างสัญญา โดยการให้ลูกความตรวจสอบและวิจารณ์การร่างเพื่อให้แน่ใจว่าร่างสัญญานั้นเป็นไปตามบริบทที่ควรจะเป็น

Know the Goal of Each Provision ต้องรู้จักจุดประสงค์ในข้อตกลงแต่ละข้อที่ใส่เข้าไปในสัญญา เนื่องจากคำแต่ละคำ ประโยคทุกประโยคต่างมีผลต่อการตีความ การบังคับใช้และอาจมีผลทางกฎหมายด้วย ดังนั้นผู้ร่างจำต้องคำนึงถึงจุดประสงค์ในการเขียนคำและประโยคที่เขียนลงไปด้วย

Know the Law Behind the Language ผู้ร่างจำต้องรู้และเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข้อความในสัญญานั้นด้วย รวมไปถึงบางประเด็นที่หากไม่ได้เขียนหรือกล่าวไว้ในสัญญา กฎหมายบทบัญญัติใดที่จะถูกนำมาปรับใช้กับกรณีนั้น

Pay Attention to Interaction Between Provisions ผู้ร่างจำต้องคำนึงถึงความเกี่ยวโยง ความสัมพันธ์กันในแต่ละข้อ รวมถึงผลกระทบต่อข้อตกลงอื่นๆ ในสัญญาด้วย ยกตัวอย่างเช่น การให้คำนิยามจำกัดความคำศัพท์ที่ใช้ในสัญญานั้น อาจส่งผลกระทบต่อตีความกรณีการละเมิดสัญญาได้ว่าจะเป็นการละเมิดข้อตกลงหรือไม่ หรือหากมีข้อตกลงเรื่องการรักษาความลับไว้ในสัญญา ก็จำเป็นต้องคิดถึงกำหนดวิธีการรักษาความลับไว้ด้วย โดยต้องกำหนดให้คู่สัญญาต้องปฏิบัติเพื่อรักษาความลับอย่างไร เช่นนี้เป็นต้น

Think Litigation ให้คำนึงไว้เสมอว่า สัญญาสามารถนำไปสู่การฟ้องร้องได้ ดังนั้นจึงควรกำหนดข้อตกลงเรื่องการฟ้องร้องหรือจะเลือกวิธีการในการจัดการข้อขัดแย้งอย่างไร และข้อกำหนดเช่นว่านั้นควรเขียนให้ชัดเจนและเข้าใจได้

Don't Start from Scratch But Think That Way ฟังดูอาจเข้าใจยาก แต่เทคนิคข้อนี้ก็คือ

แม้ว่าการร่างสัญญาไม่ได้เกิดขึ้นจากกระดาษเปล่าหรือไม่มีอะไรเลย เพราะการร่างสัญญาอาจเกิดจากร่างสัญญาเดิมที่เคยมีมาก่อนหน้านี้ หรือเริ่มจากมีต้นแบบอยู่แล้ว มีคำศัพท์ตัวอย่างที่เขียนในสัญญาไว้แล้ว ยิ่งในยุคปัจจุบันการร่างสัญญาง่ายดายโดยการร่างสัญญาโดยการ **cut and paste** แต่จำเป็นอย่างยิ่งที่ร่างต้องร่างด้วยความระมัดระวัง แม้จะมีต้นแบบของสัญญาไว้อยู่แล้วบ้าง แต่ต้องมีการทบทวนและไตร่ตรอง (**Review and Rethink**) คำศัพท์ทุกตัวว่าเหมาะสมที่จะใส่ลงไปในสัญญาหรือไม่

Draft, Critique, Re-draft วิธีการร่างสัญญาที่ดีที่สุด คือการเรียนรู้จากความบกพร่อง ดังนั้นการร่างสัญญาแล้วกลับมาทบทวน วิเคราะห์ พิจารณ แล้วแก้ไขจะเป็นวิธีที่ทำให้สัญญาออกมาได้สมบูรณ์มากขึ้นและลดข้อบกพร่องของสัญญาลง

The Matter of Style รูปแบบของสัญญาอาจทำให้คู่สัญญาอ่านแล้วเกิดความรู้สึกที่ขงตกลงน่าเชื่อถือและสามารถปฏิบัติตามได้ง่าย หรือคู่สัญญาทำงานกับคู่สัญญาอีกฝ่ายได้ง่าย การใช้ถ้อยคำ ความสละสลวย และความยาวของสัญญาก็มีความสำคัญ บางครั้งการเขียนที่สละสลวยอาจเป็นการเขียนที่ซ่อนความหมายบางอย่างอยู่ในถ้อยความนั้น (**Trying to hide things in the fine print**) และอาจก่อให้เกิดความยากในการทำงานได้ ดังนั้นการร่างสัญญาแบบเข้าใจง่าย กระชับ และใช้ภาษาที่เข้าใจได้ (**Simple, Short and using plain language**) อาจเป็นรูปแบบที่ทำให้คู่สัญญาสามารถปฏิบัติตามและทำงานได้ง่ายขึ้น

เทคนิคการร่างสัญญาเหล่านี้จริง ๆ แล้วก็ได้ซับซ้อนอะไรเลยคะ เป็นเทคนิคพื้นฐานที่ให้ผู้ร่างคำนึงถึงเมื่อร่างสัญญา สัญญาที่สมบูรณ์แบบนั้นจะเกิดก็จากประสบการณ์และการคิดให้รอบด้านเพื่อป้องกันปัญหาข้อขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในภายหลังแล้วพบกันใหม่คะ

จักรวาล ทนกล้า*

การบอกกล่าวเรื่องคำประกัน

กฎหมายเกี่ยวกับเรื่องคำประกัน ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘^{๑*} ซึ่งดูเหมือนว่ามีผลใช้บังคับมาเป็นระยะเวลาที่นานพอสมควร แต่ในส่วนที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมก็ยังถือว่ามียกเว้นที่เป็นปัญหาในการวินิจฉัย และเป็นปัญหาในทางปฏิบัติสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องพอสมควร เพราะมีการแก้ไขเพิ่มเติมหลักการสำคัญขึ้นมาจากหลักเดิม และถือว่าเป็นเรื่องที่มีผลกระทบทั้งในส่วนของผู้จำคุก และลูกหนี้ รวมทั้งนักกฎหมายที่ต้องดำเนินการในทางศาล แต่เนื่องจากข้อจำกัดในส่วนของการบอกกล่าวผู้จำคุกที่มีการบัญญัติไว้ในมาตรา ๖๘๖ ซึ่งในประเด็นที่จะนำเสนอมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ

มาตรา ๖๘๖ บัญญัติว่า

“เมื่อลูกหนี้ผิดนัด ให้เจ้าหนี้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้จำคุกภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด และไม่อาจเรียกเป็นประการใดเจ้าหนี้จะเรียกให้ผู้จำคุกชำระหนี้ก่อนที่หนังสือบอกกล่าวจะไปถึงผู้จำคุกไม่ได้ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้จำคุกที่จะชำระหนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ

ในกรณีที่เจ้าหนี้มิได้มีหนังสือบอกกล่าวภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้จำคุกหลุดพ้นจากความรับผิดในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นบรรดาที่เกิดขึ้นภายหลังจากพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง...”

บทเฉพาะกาล มาตรา ๑๙ บัญญัติว่า

“ในกรณีที่ลูกหนี้ผิดนัดนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้

ใช้บังคับสิทธิและหน้าที่ของเจ้าหนี้และผู้จำคุกให้เป็นไปตามมาตรา ๖๘๖ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้”

จากที่มีการแก้ไขข้อที่ควรพิจารณาดังนี้

๑. **หลักเดิมในเรื่องคำประกัน ผู้จำคุกจะต้องรับผิดชอบชำระหนี้เมื่อลูกหนี้ขึ้นต้นผิดนัด**^๒ โดยเจ้าหนี้สามารถที่จะใช้สิทธิเรียกร้องเอาจากผู้จำคุกได้ทันที แต่หลักใหม่ที่มีการแก้ไขได้เพิ่มหน้าที่ในส่วนเจ้าหนี้ที่จะต้องทำ หากต้องการใช้สิทธิเรียกร้องเอาจากผู้จำคุก คือต้องมีหนังสือบอกกล่าวให้ผู้จำคุกทราบ ซึ่งอาจจะเรียกว่าเป็นการเพิ่ม **หลักแจ้งหรือการบอกกล่าว** ขึ้นมาจากเดิม

๒. การบอกกล่าวนั้น เจ้าหนี้จะต้องมีการระบุหน้าที่ในการที่จะมีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้จำคุกภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด เหตุผลเพราะกฎหมายที่แก้ไขใหม่มุ่งประสงค์ที่จะคุ้มครองผู้จำคุกไม่ให้รับผิดชอบในส่วนของการดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้ ที่อาจจะมากเกินไป ซึ่งแต่เดิมผู้จำคุกจะไม่มีโอกาสทราบว่าลูกหนี้ขึ้นต้นที่ตนไปจำคุกนั้นผิดนัดแล้วหรือไม่ บางกรณีอาจจะทราบเมื่อตนเองถูกฟ้องแล้ว ซึ่งดอกเบี้ยหรือค่าสินไหมทดแทนอื่นๆ อาจเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นเพื่อคุ้มครองในส่วนของผู้จำคุก กฎหมายจึงบัญญัติว่า หากลูกหนี้ขึ้นต้นผิดนัดเจ้าหนี้จะต้องมีหน้าที่ในการบอกกล่าวให้ผู้จำคุกทราบ เพื่อผู้จำคุกอาจเข้าชำระหนี้แทนลูกหนี้ขึ้นต้นอันเป็นการไม่ให้เกิดต้องเสียหายในส่วนดอกเบี้ยหรือค่าสินไหมทดแทนอื่นใด ที่อาจพึงมีภายหลังที่ลูกหนี้ขึ้นต้นผิดนัด โดยกฎหมายมีสภาพบังคับว่า หากเจ้าหนี้ไม่มีหนังสือบอกกล่าวภายในกำหนด ให้ผู้จำคุกหลุดพ้นจากความรับผิดในดอกเบี้ย^๓

* ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งกรุงเทพใต้

^๑ ปัญหา ถนอมรอด. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย คำประกัน จำนอง จำน่า. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, ๒๕๕๘, น.๑๑๙.

* ในประเด็นเรื่องวันที่มีผลใช้บังคับบางความเห็น มีความเห็นว่าผลบังคับวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘. ดู: ข้อพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะคำประกันและจำนองฯ. กรุงเทพฯ : สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, ๒๕๕๘, น.๑.

^๒ พจน ฤษะกุล. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยคำประกัน จำนอง จำน่า. กรุงเทพฯ : นิติบรรณการ, ๒๕๒๒, น.๗๖.

^๓ ดอกเบี้ยหลังพ้นกำหนด ๖๐ วันดังกล่าว มีประเด็นให้ชวนคิดและตีความว่าหลุดพ้นในดอกเบี้ยอะไร ดอกเบี้ยประโยชน์ (ดอกเบี้ยที่ผู้สัญญาตกลงกันตามสัญญา) หรือดอกเบี้ยผิดนัด หรือดอกเบี้ยทั้งหมด คงต้องรอคำวินิจฉัยต่อไป : ผู้เขียน

และคำสลับใหม่ทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นบรรดาที่เกิดขึ้นภายหลังจากพ้นกำหนดเวลา ๖๐ วัน ส่วนดอกเบี้ยก่อนนั้นเจ้าหนี้ก็ยังคงได้รับตามปกติ นอกจากนี้ เจ้าหนี้ จะเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ก่อนที่หนังสือบอกกล่าวจะไปถึงผู้ค้าประกันมิได้ ซึ่งในส่วนนี้ มีความเห็นของนักกฎหมายว่าเมื่อไม่มีสิทธิเรียกก็ไม่มีสิทธิฟ้องด้วย^๔ ดังนั้นหลักใหม่ที่มีการแก้ไข มีหลักการเพิ่มเติมว่าหากเจ้าหนี้จะเรียกร้องให้ผู้ค้าประกันรับผิดชอบ เจ้าหนี้ต้องมีหนังสือบอกกล่าวให้ผู้ค้าประกันทราบโดยจำกัดเวลาให้ต้องบอกกล่าวภายใน ๖๐ วันนับแต่ลูกหนี้ขึ้นต้นผิดนัด

๓. รูปแบบของการบอกกล่าวกฎหมายกำหนดไว้ว่า ให้มี “หนังสือบอกกล่าว”^๕ โดยไม่ได้กำหนดว่าจะต้องมีข้อความอย่างไร ดังนั้นการบอกกล่าวของเจ้าหนี้จึงต้องทำ

เป็นลายลักษณ์อักษร จะทำด้วยวาจาไม่ได้^๖ แต่อาจจะต้องมีข้อความในทำนองให้ผู้ค้าประกันทราบว่าลูกหนี้ขึ้นต้นผิดนัดแล้ว เพื่อให้ผู้ค้าประกันได้ทราบ และอาจเข้าชำระหนี้แทนลูกหนี้ขึ้นต้นเพื่อลดความเสียหายของตน

๔. ไม่จำกัดว่าสัญญาค้ำประกันจะทำก่อนหรือหลังที่กฎหมายมีผลใช้บังคับ^๗ คือ อาจเป็นสัญญาค้ำประกันที่ทำก่อนวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ หรือสัญญาสัญญาค้ำประกัน ที่ทำตั้งแต่วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ก็ได้ โดยให้ดูเพียงว่าลูกหนี้ขึ้นต้นผิดนัด^๘ ตั้งแต่วันที่กฎหมายมีผลใช้บังคับหรือไม่ หากผิดนัดนับแต่วันที่กฎหมายมีผลใช้บังคับ เจ้าหนี้ก็ต้องมีหนังสือบอกกล่าวให้ผู้ค้าประกันทราบเสมอ

๕. ในกรณีที่ลูกหนี้ขึ้นต้นผิดนัดก่อนที่กฎหมายมีผลใช้บังคับ เจ้าหนี้ต้องมีหนังสือบอกกล่าวผู้ค้าประกันหรือ

^๔ ปัญญา ถนอมรอด.อ้างแล้ว, น.๑๕๔.

^๕ ประเด็นหนังสือบอกกล่าว มีข้อนำพิจารณา ในกรณีที่เจ้าหนี้ให้ตัวแทน (ทนายความ) บอกกล่าวแทนตน การตั้งตัวแทนต้องทำเป็นหนังสือหรือไม่ เนื่องจากตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เรื่องการตั้งตัวแทน ตามมาตรา ๗๙๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “กิจการอันใด ท่านบังคับไว้โดยกฎหมายว่าต้องทำเป็นหนังสือ การตั้งตัวแทนเพื่อกิจการอันนั้นก็ต้องทำเป็นหนังสือด้วย...” ซึ่งหากเทียบเคียงกับกรณีการบอกกล่าวบังคับจำนอง ศาลฎีกาเคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๓๗/๒๕๓๕ ว่าโจทก์ตั้ง ส. ทนายความผู้รับมอบอำนาจเป็นตัวแทนบอกกล่าวบังคับจำนองโดยไม่ได้ทำเป็นหนังสือ ไม่ชอบด้วย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๙๘ แต่เมื่อ ส. บอกกล่าวบังคับจำนองไปยังจำเลย จำเลยได้รับแล้วไม่ชำระหนี้ให้โจทก์ โจทก์นำคดีมาฟ้อง แสดงว่าโจทก์ยอมรับเอาการบอกกล่าวบังคับจำนองของ ส. เป็นการให้สัตยาบันแก่การกระทำของ ส. ซึ่งเป็นตัวแทนแล้ว ถือได้ว่า ส. เป็นตัวแทนของโจทก์โดยชอบตาม มาตรา ๘๒๓ การตั้งตัวแทนลักษณะเช่นนี้ไม่จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือ การบอกกล่าวบังคับจำนองแก่จำเลยจึงชอบแล้ว

ด้วยถ้อยคำที่บัญญัติต่างกัน อาจชวนให้เป็นข้อสงสัยได้ว่า การบอกกล่าวบังคับจำนอง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๒๘ บัญญัติใช้คำว่า “จดหมายบอกกล่าว” มีใช้ หนังสือบอกกล่าว ซึ่งต่างกับคำประกันมาตรา ๖๘๖ ใช้คำว่า “หนังสือบอกกล่าว” ซึ่งเหมือนกับจำนำที่มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๗๖๔ ว่า “เมื่อจะบังคับจำนำ ผู้รับจำนำต้องบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้...” และกรณีจำนำเคยมีคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ ๙๔๔/๒๕๓๗ วินิจฉัยในประเด็นนี้ว่า ผู้รับจำนำจะมอบให้ทนายความเป็นตัวแทนบอกกล่าวบังคับจำนำแทนตน การมอบหมายหรือแต่งตั้งนี้ ต้องทำเป็นหนังสือตามมาตรา ๗๙๘ (ดูพิพจน์ เอกจริยกร ตัวแทน-นายหน้า.พิมพ์ครั้งที่ ๗, กรุงเทพฯ:วิญญูชน, ๒๕๔๘, หน้า๑๑๑) จึงอาจทำให้ชวนคิดได้ว่ากรณีค้ำประกัน เมื่อมีถ้อยคำว่าเป็นหนังสือบอกกล่าวเหมือนจำนำ หากเจ้าหนี้ให้ทนายความบอกกล่าวแทน ต้องมีหนังสือตั้งตัวแทนด้วยหรือไม่

ความเห็นผู้เขียน เห็นว่า ตามหลักกฎหมายตัวเรื่องตัวแทน ประกอบกับแนวของคำวินิจฉัยของศาลฎีกา มีแนววินิจฉัยเกี่ยวกับมาตรา ๗๙๘ ได้วางหลักว่า กรณีใดที่ไม่อยู่ในบังคับตามมาตรา ๗๙๘ ซึ่งมีหลายกรณี เช่น ระหว่างตัวการตัวแทน ตัวการไม่เปิดเผยชื่อ ตัวแทนเชิด เป็นต้น (กรณีนี้ถ้าสนใจควรอ่านเพิ่มเติม ใน : กุลล บุษยีน, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวแทนนายหน้า, พิมพ์ครั้งที่ ๙, กรุงเทพฯ : ประยูรวงศ์, ๒๕๓๔, หน้า ๓๑.) ดังนั้นจึงเห็นว่า แม้กรณีค้ำประกันจะใช้คำว่า “หนังสือบอกกล่าว” หากเจ้าหนี้เชิดให้ทนายความบอกกล่าวแทน เมื่อทนายความมีหนังสือบอกกล่าวให้แล้ว ต่อมาเจ้าหนี้นำคดีมาฟ้อง ถือว่าเจ้าหนี้อยอมรับเอาการบอกกล่าวของทนายความที่ตนเชิดให้บอกกล่าวแทน อันเป็นการให้สัตยาบันแก่การกระทำของทนายความของตนแล้ว ทนายความจึงเป็นตัวแทนของเจ้าหนี้โดยชอบตามมาตรา ๘๒๓ การบอกกล่าวยอมขอขมา โดยไม่จำกัดทำเป็นหนังสือในการตั้งตัวแทนนั้นแต่อย่างใด (เทียบเคียงแนวฎีกาจำนอง : ที่อ้างแล้ว)

^๖ ปัญญา ถนอมรอด.อ้างแล้ว, น.๑๕๓.

^๗ ข้อพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะค้ำประกันและจำนองฯ.กรุงเทพฯ : สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, อ้างแล้ว, น.๑๕.

^๘ เรื่องวันผิดนัดจึงเป็นประเด็นสำคัญ และอย่าสับสนกับวันเลิกสัญญา ทั้งสองส่วนนี้มีความแตกต่างกัน วันเลิกสัญญาต้องไปดูมาตรา ๓๘๗ และมาตรา ๓๘๘ ส่วนวันผิดนัดให้ดูมาตรา ๒๐๔ และ มาตรา ๒๐๖ ; ผู้เขียน.

ไม่ ซึ่งตามหลักกฎหมายเดิมเมื่อลูกหนี้ผิดนัด เจ้าหนี้ไม่ต้องบอกกล่าว ก็สามารถเรียกให้ลูกหนี้ขึ้นต้นและผู้ค้ำประกันชำระได้ แต่เมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๘๖ ให้เจ้าหนี้ต้องมีหนังสือบอกกล่าวแก่ผู้ค้ำประกันก่อนจึงจะมีสิทธิเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้ ในส่วนนี้ มีการบัญญัติบทเฉพาะกาล มาตรา ๑๙ บัญญัติความว่า เมื่อลูกหนี้ผิดนัดนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ สิทธิและหน้าที่ของผู้ค้ำประกันจะเป็นไปตามมาตรา ๖๘๖ ดังนั้นหากลูกหนี้ขึ้นต้นผิดนัดในขณะที่กฎหมายยังไม่มีผลใช้บังคับ สิทธิของเจ้าหนี้ที่มีอยู่ตามกฎหมายเดิม ก็สามารถเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้โดยไม่ต้องมีหนังสือบอกกล่าวผู้ค้ำประกันแต่อย่างใด^๙ แต่ที่น่าคิดและพิจารณาคือ หากเจ้าหนี้อพยพระยะเวลาเดินไปโดยไม่ใช้สิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ คือไม่ฟ้อง จนกระทั่งกฎหมายมีผลใช้บังคับคือตั้งแต่วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ดังนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิฟ้องเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้หรือไม่ ในประเด็นนี้มีความเห็นว่า หากเป็นการฟ้องก่อนที่กฎหมายมีผลใช้บังคับ คือฟ้องก่อนวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ เจ้าหนี้สามารถฟ้องได้ แต่หากฟ้องนับแต่กฎหมายมีผลใช้บังคับ คือฟ้องตั้งแต่วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ในส่วนนี้นักกฎหมายมีความเห็นหลายความเห็น ดังนี้

๑. ฟ้องได้ เพราะบทเฉพาะกาล มาตรา ๑๙ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ลูกหนี้ผิดนัด นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับสิทธิและหน้าที่ของเจ้าหนี้และผู้ค้ำประกันให้เป็นไปตามมาตรา ๖๘๖ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้” ดังนั้นเมื่อเป็นการผิดนัดก่อนที่กฎหมายมีผลใช้บังคับ จึงไม่อยู่ในบทบังคับที่ต้องมีหนังสือบอกกล่าวตามมาตรา ๖๘๖ แต่อย่างใด^{๑๐}

๒. ฟ้องไม่ได้ แต่ถ้าจะฟ้องมีเงื่อนไขว่าเจ้าหนี้ก็ต้องบอกกล่าวก่อน ส่วนกำหนดระยะเวลา ๖๐ วัน จะนับจากวันไหน บางความเห็นก็มีความเห็นว่าใช้วันที่กฎหมายที่ผลใช้บังคับ โดยต้องบอกกล่าวภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

ความเห็นของผู้เขียน ผู้เขียนมีความเห็นว่า กฎหมายว่าด้วยค้ำประกันนั้น หลักเดิมมีหลักว่า ผู้ค้ำประกันจะเกิดความรับผิดเมื่อลูกหนี้ขึ้นต้นผิดนัด เจ้าหนี้สามารถใช้สิทธิเรียกร้องหรือฟ้องได้ทันทีถ้าลูกหนี้ขึ้นต้นไม่ชำระหนี้ เมื่อมีการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยค้ำประกันโดยมีการเพิ่มหลักแจ้งหรือบอกกล่าวเข้ามา ถือว่าเป็นการแก้ไขที่ทำให้สิทธิของเจ้าหนี้ถูกลดทอนลงไปคือเป็นการแก้ไขเพิ่มภาระแก่เจ้าหนี้ให้ต้องมีหนังสือบอกกล่าวแก่ผู้ค้ำประกันก่อน จึงจะใช้สิทธิเรียกร้องแก่ผู้ค้ำประกันได้ ซึ่งในส่วนนี้มีหลักทั่วไปว่าการแก้ไขกฎหมายสารบัญญัติต้องไม่กระทบสิทธิเดิมที่มีอยู่แล้วคือไม่มีผลย้อนหลังที่เป็นโทษ และเมื่อพิจารณาจากบทเฉพาะกาล มาตรา ๑๙ ก็บัญญัติสอดคล้องกับหลักการนี้ว่า “ในกรณีที่ลูกหนี้ผิดนัดนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ สิทธิและหน้าที่ของเจ้าหนี้และผู้ค้ำประกันให้เป็นไปตามมาตรา ๖๘๖ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้” ซึ่งมีความหมายว่า นับแต่ที่กฎหมายที่แก้ไขเพิ่มเติมนี้มีผลใช้บังคับคือนับแต่วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ หากลูกหนี้ขึ้นต้นเริ่มผิดนัดนับแต่วันดังกล่าว เจ้าหนี้ต้องดำเนินการตามหลักการที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมคือ ต้องมีหนังสือบอกกล่าวให้ผู้ค้ำประกันทราบ แต่หากลูกหนี้ผิดนัดตั้งแต่ก่อนที่กฎหมายฉบับนี้มีผลใช้บังคับ เจ้าหนี้ก็ไม่จำเป็นต้องมีหนังสือบอกกล่าวแก่ผู้ค้ำประกันแต่อย่างใด เพราะสิทธิตามกฎหมายเดิมมีหลักเพียงว่าหากลูกหนี้ขึ้นต้นผิดนัด เจ้าหนี้สามารถใช้สิทธิเรียกร้องเอาจากผู้ค้ำประกันได้ทันที เจ้าหนี้ก็ย่อมได้รับสิทธิตามกฎหมายเดิมกฎหมายที่มีการแก้ไขใหม่ย่อมไม่มีผลย้อนหลังไปกระทบสิทธิเดิมที่เจ้าหนี้อมีอยู่

แต่มีกรณีที่เป็นข้อสังเกตและต้องระมัดระวังในการพิจารณา คือ ถ้อยคำว่า “ผิดนัด”^{๑๑} ซึ่งหากพิจารณาจากที่กฎหมายบัญญัติโดยขอแยกอธิบายสั้น ๆ ว่า

ก. หากเป็นหนี้ที่เกิดจากสัญญาอาจแยกการผิดนัดได้ ๓ ประการคือ^{๑๒}

๑. หนี้ไม่มีกำหนดเวลาหรือมีกำหนดเวลาแต่มิใช่

^๙ ข้อพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะค้ำประกันและจำนองฯ กรุงเทพฯ : สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, อ่างแก้ว, น.๖๘.

^{๑๐} ปัญญา ถนอมรอด, อ่างแก้ว, น.๑๕๕.

^{๑๑} วันผิดนัดกับวันเลิกสัญญาอาจไม่ใช่วันเดียวกัน ผิดนัดเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐๔, ๒๐๖ ส่วนเลิกสัญญาเป็นไปตามมาตรา ๓๘๗, ๓๘๘ : ผู้เขียน.

^{๑๒} ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐๔, ๒๐๖ และควรอ่านเพิ่มเติมในอธิบายของท่านอาจารย์ไพโรจน์ วายุภาพ, ดู : ไพโรจน์ วายุภาพ, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยหนี้, กรุงเทพฯ, สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, ๒๕๕๕, น.๑๑๕ - ๑๓๕.

กำหนดเวลาตามวันแห่งปฏิทิน หากเจ้าหนี้จะเรียกให้ชำระ ฎหมายกำหนดให้เจ้าหนี้ต้องเตือนให้ลูกหนี้ทราบก่อน เมื่อเตือนแล้วลูกหนี้ไม่ชำระ ถึงได้ชื่อว่าลูกหนี้ผิดนัด

๒. หนี้ที่กำหนดเวลาชำระตามวันแห่งปฏิทิน เมื่อครบกำหนดเวลา หากลูกหนี้ ไม่ชำระ ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดทันทีโดยที่เจ้าหนี้ไม่ต้องเตือนแต่อย่างใด

๓. หนี้ที่มีกำหนดเวลาชำระหนี้โดยคำนวณตามปฏิทินนับจากวันบอกกล่าว คือ เดิมเป็นหนี้ที่ไม่กำหนดเวลาชำระหนี้ตามวันแห่งปฏิทิน คู่สัญญาจึงตกลงกันให้มีการบอกกล่าวกำหนดเวลาชำระหนี้ที่ลูกหนี้จะต้องชำระหนี้ไว้ล่วงหน้า โดยคำนวณตามปฏิทินนับจากวันบอกกล่าว หากลูกหนี้ไม่ชำระภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ลูกหนี้ก็ได้ชื่อว่าผิดนัดโดยที่เจ้าหนี้ไม่ต้องเตือน

ข. กรณีเป็นหนี้ละเมิด ฎหมายกำหนดว่าลูกหนี้ผิดนัดนับแต่วันทำละเมิด

ซึ่งในประเด็นเรื่องวันผิดนัดถือว่าเป็นประเด็นสำคัญ โดยจะมีความสัมพันธ์กับการที่เจ้าหนี้มีหน้าที่ต้องมีหนังสือบอกกล่าวผู้ค้ำประกัน จึงต้องถือเอาตามหลักการผิดนัดข้างต้นเป็นข้อพิจารณาว่าลูกหนี้ขึ้นต้นผิดนัดเมื่อใด เป็นการผิดนัดก่อนวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ หรือไม่ หากผิดนัดก่อนเจ้าหนี้ก็ไม่ต้องมีหนังสือบอกกล่าวแก่ผู้ค้ำประกันแต่อย่างใด เพราะได้รับสิทธิตามฎหมายเดิมอยู่แล้วตามที่อธิบายมาแล้วข้างต้น แต่ด้วยข้อจำกัดในเรื่องหน้ากระดาษ ผู้เขียนไม่สามารถที่จะรวบรวมไว้ในบทความนี้ได้ทั้งหมด คงกล่าวเพียงบางส่วนของเห็นว่าสำคัญโดยเฉพาะหนี้เป็นปัญหาในการจะวินิจฉัยอย่างมาก คือ หนี้ที่มีกำหนดชำระเป็นงวด ๆ ซึ่งบางงวดมีความคาบเกี่ยวในเรื่องระยะเวลากับวันที่ ฎหมายมีผลใช้บังคับจะวินิจฉัยอย่างไร ในความเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ก็คงต้องแยกตามลักษณะของสัญญาโดยเทียบเคียงแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกา เช่น หากเป็นกรณีสัญญาที่มีข้อกำหนดไว้ในสัญญาว่าผิดนัดงวดใดงวดหนึ่งให้ถือว่าผิดนัดทั้งหมด ดังนี้หากผิดนัดงวดใดงวดหนึ่งก็ถือว่าผิดนัดทั้งหมดแล้ว (เทียบเคียงแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๖/๒๕๑๓) ดังนั้นหากการผิดนัดตั้งแต่งวดแรกตั้งแต่วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ เจ้าหนี้ก็ไม่ต้องบอกกล่าวผู้ค้ำประกันแต่อย่างใด แต่อย่างไรก็ตามศาลฎีกาก็เคยมีคำ

วินิจฉัยว่า กรณีที่กำหนดชำระกันเป็นงวด ๆ แม้ไม่มีข้อสัญญากำหนดว่าหากผิดนัดงวดใดงวดหนึ่งแล้วถือว่าผิดนัดทั้งหมด ก็ถือว่ากรณีผิดนัดงวดใดงวดหนึ่ง เจ้าหนี้ก็สามารถฟ้องบังคับได้เช่นกัน (เทียบเคียงแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒๑/๒๕๑๐, ๓๐๒๗/๒๕๒๘) นอกจากนี้ที่ควรพิจารณาก็คือ หากลูกหนี้ขึ้นต้นชำระไม่ตรงตามงวดที่ตกลงกันไว้หรือชำระล่าช้า ภายหลังเมื่อลูกหนี้นำเงินมาชำระ เจ้าหนี้ก็รับชำระ แสดงว่าคู่สัญญาไม่ได้ถือเอากำหนดระยะเวลาเป็นสาระสำคัญยังคงประสงค์จะบังคับตามสัญญาต่อไป ดังนี้ไม่ถือว่าลูกหนี้ผิดนัด หากงวดถัดมาไม่ชำระอาจถือว่าเป็นหนี้ที่ไม่กำหนดเวลา ลูกหนี้จะตกเป็นผู้ผิดนัดเจ้าหนี้ต้องเตือนลูกหนี้ก่อน^{๑๓} (เทียบเคียงแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๗๗/๒๕๔๗) ซึ่งถ้างวดที่ผิดนัดดังกล่าวนี้เกิดขึ้นนับแต่ที่ ฎหมายมีผลใช้บังคับ เจ้าหนี้ก็ต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้ำประกันตามหลักการที่อธิบายมาแล้วข้างต้น จึงจะฟ้องผู้ค้ำประกันได้

สรุป

๑. คำประกันตามฎหมายที่แก้ไขใหม่ เมื่อลูกหนี้ขึ้นต้นผิดนัด เจ้าหนี้มีภาระที่ต้องมีหนังสือบอกกล่าวให้ผู้ค้ำประกันทราบภายใน ๖๐ วันนับแต่วันผิดนัด จึงจะใช้สิทธิเรียกร้องจากผู้ค้ำประกัน โดยฎหมายมีสภาพบังคับที่เป็นบทตัดสิทธิเจ้าหนี้ว่า หากไม่มีหนังสือบอกกล่าวภายในระยะเวลา ๖๐ วันนับแต่วันผิดนัด ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดตามอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้น บรรดาที่เกิดขึ้นภายหลังจากพ้นกำหนดเวลา ๖๐ วัน ส่วนดอกเบี้ยฯ ก่อนนั้น เจ้าหนี้ก็ยังจะได้รับตามปกติ

๒. กรณีเป็นการผิดนัดก่อนที่ฎหมายมีผลใช้บังคับ คือก่อนวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ เจ้าหนี้ก็ยังคงได้รับสิทธิตามฎหมายเดิม คือ ไม่จำเป็นต้องมีหนังสือบอกกล่าวแก่ผู้ค้ำประกันแต่อย่างใด แม้เจ้าหนี้จะนำคดีมาฟ้องภายหลังวันที่ ฎหมายมีผลใช้บังคับก็ตาม (แต่ประเด็นเรื่องผิดนัดก็ต้องดูข้อตกลงในสัญญาให้ได้ว่า ผิดนัดเมื่อใด กวดใด หรือนับแต่ฎหมายมีผลใช้บังคับ)

^{๑๓} ไพโรจน์ วายุภาพ. อ้างแล้ว, น.๑๒๘.

ข้อสอบพร้อมคำตอบ ในการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการ ในตำแหน่งอัยการผู้ช่วย พ.ศ. ๒๕๕๘ วิชากฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ วันเสาร์ที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๙

คำถาม ๑๐ ข้อรวม ๑๐๐ คะแนนเวลาตอบ ๔ ชั่วโมง ๑๐ นาที (๑๔.๐๐ - ๑๘.๑๐ นาฬิกา)
ให้ยกเหตุผลประกอบคำตอบด้วย

ข้อ ๑ ร้อยตำรวจเอกสุรศักดิ์ พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรสุโขทัย ทำการสอบสวนคดีและมีความเห็นควรสั่งฟ้องนายสุชาติ ผู้ต้องหา ในข้อหาขี้นรถโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย หลังจากนั้นได้เสนอสำนวนการสอบสวนให้ผู้บังคับบัญชา และผู้บังคับบัญชามีความเห็นควรสั่งฟ้องแล้ว ต่อมาร้อยตำรวจโทสมชาย เจ้าพนักงานตำรวจ สถานีตำรวจภูธรสุโขทัย ได้พูดกับนายสุชาติว่าหากไม่ต้องการถูกฟ้องคดีให้นำเงินจำนวน ๔๐๐,๐๐๐ บาท มาให้ โดยตนจะนำเงินไปแบ่งกับร้อยตำรวจเอกสุรศักดิ์ เพื่อช่วยไม่ให้ถูกฟ้องคดี หลังจากนั้นนายสุชาติได้นำเงินจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท มาให้ร้อยตำรวจโทสมชาย โดยแจ้งว่าหากช่วยเหลือได้แล้วจะมอบเงินส่วนที่เหลือให้ครบถ้วน ในวันต่อมา ก่อนที่ร้อยตำรวจเอกสุรศักดิ์จะนำสำนวนการสอบสวนส่งให้พนักงานอัยการ ร้อยตำรวจเอกสุรศักดิ์ และร้อยตำรวจโทสมชาย ได้ช่วยกันแก้ไขความเห็นของผู้บังคับบัญชาในสำนวนการสอบสวนจากเดิมที่มีความเห็นควรสั่งฟ้องนายสุชาติผู้ต้องหาเป็นเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง แล้วจึงส่งสำนวนการสอบสวนให้แก่พนักงานอัยการ

ให้วินิจฉัยว่า ร้อยตำรวจโทสมชาย ร้อยตำรวจเอกสุรศักดิ์ และนายสุชาติ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาฐานใดหรือไม่

ธงคำตอบ ข้อ ๑

การที่ร้อยตำรวจเอกสุรศักดิ์ ซึ่งเป็นพนักงานสอบสวน ผู้ทำการสอบสวนได้แก้ไขข้อความภายหลังจากที่มีความเห็นและเสนอสำนวนการสอบสวนให้ผู้บังคับบัญชาแล้ว เป็นการปลอมสำนวนการสอบสวนโดยอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่นั้น อันเป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปลอมเอกสาร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖๑ และฐานเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งพนักงานสอบสวนกระทำการใดในตำแหน่งอันเป็นการมิชอบ เพื่อที่จะช่วยบุคคลหนึ่งบุคคลใดมิให้ต้องโทษหรือให้รับโทษน้อยลง ตามมาตรา ๒๐๐ วรรคหนึ่ง ทั้งยังเป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามมาตรา ๑๕๗ อีกด้วย

การที่ร้อยตำรวจโทสมชายแต่เพียงผู้เดียวเรียกและรับเงินจากนายสุชาติ แม้ร้อยตำรวจโทสมชายเป็นเจ้าพนักงาน แต่ไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับคดีที่นายสุชาติตกเป็นผู้ต้องหา จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ การกระทำของร้อยตำรวจโทสมชายจึงไม่เป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๙ และไม่เป็นความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามมาตรา ๑๕๗ แต่เป็นความผิดฐานเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด สำหรับตนเองหรือผู้อื่น เป็นการตอบแทนในการที่จะจูงใจหรือได้จูงใจเจ้าพนักงาน เพื่อจูงใจให้กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ ตามมาตรา ๑๔๓ นอกจากนี้ การที่ร้อยตำรวจโทสมชายไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับคดีที่นายสุชาติตกเป็นผู้ต้องหา แม้ได้ร่วมกับร้อยตำรวจเอกสุรศักดิ์แก้ไขความเห็นของผู้บังคับบัญชาในสำนวนการสอบสวน ร้อยตำรวจโทสมชายก็ไม้อาจเป็นตัวการร่วมกับร้อยตำรวจเอกสุรศักดิ์ได้ แต่อย่างไรก็ตาม ร้อยตำรวจโทสมชายยังต้องรับผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนร้อยตำรวจเอกสุรศักดิ์กระทำความผิดตาม มาตรา ๑๕๗, ๑๖๑ และมาตรา ๒๐๐ ประกอบมาตรา ๘๖ ด้วย

สำนวนการสอบสวนเป็นเอกสารราชการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๘) การที่ร้อยตำรวจเอกสุรศักดิ์และร้อยตำรวจโทสมชายได้ร่วมกันแก้ไขความเห็นของผู้บังคับบัญชาในสำนวนการสอบสวนแล้วส่งให้แก่พนักงานอัยการ จึงเป็นความผิดฐานร่วมกันปลอมเอกสารราชการและใช้เอกสารราชการปลอมตามมาตรา ๒๖๕ และมาตรา ๒๖๘ ประกอบมาตรา ๘๓ อีกบทหนึ่ง

ส่วนการที่นายสุชาตินำเงินจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท มาให้ร้อยตำรวจโทสมชายเพื่อช่วยมิให้ตนถูกฟ้องคดี แม้จะไม่ครบถ้วนตามที่ร้อยตำรวจโทสมชายเรียน ก็เป็นความผิดสำเร็จแล้ว การกระทำของนายสุชาติจึงเป็นการให้ทรัพย์สินแก่เจ้าพนักงาน เพื่อจูงใจให้กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ อันเป็นความผิดฐานให้สินบนเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๔

ข้อ ๒ นายเยี่ยมลูกจ้างของบริษัท อุ่นใจประกันภัย จำกัด ถูกบริษัทฯ ไล่ออกจากงาน นายเยี่ยมทราบว่านายคงได้ทำประกันอัคคีภัยบ้านของนายคงไว้กับบริษัทฯ จึงลอบจุดไฟเผาบ้านหลังดังกล่าวที่นายคงพักอาศัย เพื่อให้นายคงได้รับความเสียหายขณะเกิดเพลิงไหม้บ้านของนายคงเจ้าหน้าที่ป้องกันสาธารณภัยได้เข้าดับเพลิงบ้านของนายคง พร้อมเรียกให้นายเยี่ยมซึ่งอยู่บริเวณที่เกิดเหตุช่วยดับเพลิง ซึ่งนายเยี่ยมสามารถช่วยได้ แต่ไม่ช่วยเหลือ กลับเอาเครื่องมือช่างที่ตนเองมีอยู่ไปทำท่อส่งน้ำซึ่งเป็นสาธารณูปโภคบริเวณที่เกิดเหตุเสียหายใช้การไม่ได้ เพราะต้องการให้บ้านของนายคงเกิดเพลิงไหม้จนหมดเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ป้องกันสาธารณภัยมีน้ำไม่เพียงพอดับเพลิงและทำให้เพลิงลุกไหม้บ้านของนายคงได้รับความเสียหายทั้งหมด

ให้วินิจฉัยว่านายเยี่ยมมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ฐานใด หรือไม่

ธงคำตอบข้อ ๒

การที่นายเยี่ยมจุดไฟเผาบ้านของนายคงเป็นการกลั้งทำให้เกิดเสียหายแก่ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุที่เอาประกันภัยเพื่อให้นายคงได้รับประโยชน์จากการประกันวินาศภัย อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๗ เมื่อบ้านที่ได้รับ ความเสียหายทั้งหลังเป็นโรงเรือนที่นายคงอยู่อาศัย จึงเป็นความผิดฐานวางเพลิงเผาโรงเรือนผู้อื่นตามมาตรา ๒๑๗ และมาตรา ๒๑๘ ด้วย

การที่นายเยี่ยมเอาเครื่องมือช่างที่ตนเองมีอยู่ไปทำท่อส่งน้ำซึ่งเป็นสาธารณูปโภคบริเวณที่เกิดเหตุเสียหายใช้การไม่ได้ เป็นการกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อให้เกิดขัดข้องแก่การใช้ไฟซึ่งเป็นสาธารณูปโภคเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บ้านของนายคง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๒๘ วรรคสอง และเป็นการกระทำที่เสียหายซึ่งทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ ตามมาตรา ๓๖๐ ด้วย

นอกจากนี้ เมื่อเจ้าหน้าที่ป้องกันสาธารณภัยเรียกให้นายเยี่ยมซึ่งอยู่บริเวณที่เกิดเหตุช่วยดับเพลิงซึ่งนายเยี่ยมสามารถช่วยได้แต่ไม่ช่วยเหลือ จึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ๓๘๓ อีกฐานหนึ่งด้วย

ข้อ ๓ นายคำกับนางแดงได้ร่วมกันทำโฉนดที่ดินปลอม และได้ประทับรอยตราปลอมของเจ้าพนักงานที่ดินกับลายมือชื่อนายดี เจ้าพนักงานที่ดิน ในโฉนดดังกล่าว เพื่อทำให้เหมือนกับโฉนดที่ดินของนางเด่น จากนั้นในวันรุ่งขึ้นได้โทรศัพท์ติดต่อนัดหมายกับนางเด่นเพื่อทำที่ขอซื้อที่ดินของนางเด่น ในวันนัดหมายนายคำอ้างว่าตนเป็นนายหน้าและนางแดงอ้างว่าตนเป็น

ผู้ซื้อ นายคำและนายแดงได้ขอลอโฉนดที่ดินของนางเด่น จากนั้นทั้งสองคนได้แอบสับเปลี่ยนโฉนดที่ดินของนางเด่น และนำโฉนดที่ดินที่ตนทำปลอมขึ้นมอบให้แก่นางเด่นไปโดยนางเด่นไม่ทราบว่าโฉนดที่ดินปลอม จากนั้นนางแดงนำโฉนดที่ดินของนางเด่นไปเก็บไว้ในตู้เซฟที่บ้านของนางแดง ต่อมาภายหลังนายคำอ้างกับนายคู่ว่านางเด่นเจ้าของที่ดินให้ตนนำที่ดินของนางเด่นมาขาย นายคู่อตกลงซื้อที่ดินดังกล่าวและนัดทำสัญญาซื้อขายและโอนที่ดินกันในวันรุ่งขึ้น ขณะที่นายคำกำลังจะไปเอาโฉนดที่ดินของนางเด่นที่บ้านของนางแดง เพื่อไปโอนขายที่สำนักงานที่ดินนางเด่นทราบเรื่องจึงได้ร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตำรวจขอให้ดำเนินคดีกับนายคำและนางแดง เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมนายคำและนางแดงได้ก่อนที่จะโอนขายที่ดินของนางเด่น

ให้วินิจฉัยว่า นายคำ และนางแดง มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ฐานใด หรือไม่

ธงคำตอบข้อ ๓

โฉนดที่ดินเป็นเอกสารสิทธิอันเป็นเอกสารราชการ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๘) และ (๙) เมื่อนายคำและนางแดงได้ร่วมกันปลอมโฉนดที่ดินและประทับรอยตราพร้อมลายมือชื่อเจ้าพนักงานที่ดินอันเป็นการปลอมโฉนดที่ดินทั้งฉบับ การกระทำของนายคำและนางแดง จึงเป็นการร่วมกันปลอมเอกสารสิทธิอันเป็นเอกสารราชการ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๖๔ และมาตรา ๒๖๖ (๑) ประกอบมาตรา ๘๓ และยังเป็นความผิดฐานปลอมรอยตราของเจ้าพนักงาน ตามมาตรา ๒๕๑ ประกอบมาตรา ๘๓ ด้วย

การที่นายคำและนางแดงได้ร่วมกันนำโฉนดที่ดินปลอมที่มีรอยตราประทับปลอมไปสับเปลี่ยนกับโฉนดที่ดินฉบับจริงของนางเด่น เป็นการร่วมกันใช้เอกสารสิทธิอันเป็นเอกสารราชการปลอม โดยประการที่นำจะเกิดความเสียหายแก่นางเด่นและเจ้าพนักงานที่ดิน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๖๘ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๘๓ และเป็นความผิดฐานร่วมกันใช้รอยตราที่ทำปลอมขึ้น ตามมาตรา ๒๕๒ ประกอบมาตรา ๘๓ นอกจากนี้ การเอาโฉนดที่ดินฉบับจริงของนางเด่นไป ยังเป็นการร่วมกันเอาไปเสียซึ่งเอกสารของผู้อื่น ตามมาตรา ๑๘๘ และร่วมกันลักทรัพย์ของผู้อื่น ตามมาตรา ๓๓๕ (๗) ประกอบมาตรา ๘๓ ด้วย

นายคำได้ขายที่ดินให้นายคู โดยอ้างว่านางเด่นเจ้าของที่ดินให้เอาที่ดินมาขายจนนายคูตกลงซื้อและตกลงซื้อที่ดินดังกล่าว แต่เมื่อยังไม่ได้อโอนขายที่ดินของนางเด่น นายคำจึงยังไม่ได้ไปซึ่งทรัพย์สินของนายคูผู้ถูกหลอกลวง เพราะเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมนายคำได้เสียก่อน การกระทำของนายคำจึงเป็นความผิดฐานพยายามฉ้อโกง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ ประกอบมาตรา ๘๐

สัตยา อรุณธารี

ปฏิทินการศึกษา ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๗๐ ปีการศึกษา ๒๕๖๐

๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐	เปิดรับจองหนังสือรวมคำบรรยาย ภาค ๑ สมัยที่ ๗๐ ทั้งที่ส่งจองทางไปรษณีย์และที่มา	๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐	ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิรับทุนการศึกษาทั้ง ๒ ประเภท
๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐	จองที่สำนักอบรมฯ จนถึงวันที่ ๒ มิ.ย. ๖๐	๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐	- วันไหว้ครู
	- เปิดรับสมัครนักศึกษาใหม่		- มอบทุนสงเคราะห์การศึกษา ประจำปี การศึกษา ๒๕๖๐
	- เปิดรับสมัครนักศึกษาเก่า (ชำระค่าธรรมเนียมการศึกษา)	๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐	- อบรมหลักสูตรภาคจริยธรรมเนติบัณฑิต สมัยที่ ๖๙
	- เปิดรับสมัครนักศึกษาภาคค่ำ และภาคทบทวน		- พิธีมอบโล่ประกาศเกียรติคุณ และเข็มที่ระลึกเนติบัณฑิต
	- เปิดรับสมัครขอทุนการศึกษาทั้ง ๒ ประเภท	๖ สิงหาคม ๒๕๖๐	ซ้อมใหญ่ พิธีพระราชทานประกาศนียบัตร เนติบัณฑิต สมัยที่ ๖๙
๑๙-๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐	สัมมนาอาจารย์ผู้บรรยายของสำนักอบรม ศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ประจำปี ๒๕๖๐	๗ สิงหาคม ๒๕๖๐	- วันรพี
๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐	เปิดเรียนภาคปกติและภาคค่ำ		- พิธีพระราชทานประกาศนียบัตร เนติบัณฑิต สมัยที่ ๖๙
๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐	ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสอบปากเปล่า ครั้งที่ ๒ สมัยที่ ๖๙	๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐	ปิดรับสมัครสอบทางไปรษณีย์ และทาง อินเทอร์เน็ต
๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๐	สอบปากเปล่า ครั้งที่ ๒ สมัยที่ ๖๙	๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๐	- ปิดรับสมัครนักศึกษาใหม่
๒ มิถุนายน ๒๕๖๐	ปิดรับใบส่งจองหนังสือรวมคำบรรยาย ภาค ๑ สมัยที่ ๗๐ ทั้งหมด		- ปิดรับสมัครสอบที่อาคารเนติบัณฑิตยสภา
๕ มิถุนายน ๒๕๖๐	หนังสือรวมคำบรรยายออกเล่มแรก	๘ กันยายน ๒๕๖๐	วันสุดท้ายของการเรียนภาคปกติ
๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๐	ปิดรับสมัครขอทุนการศึกษาทั้ง ๒ ประเภท	๙ กันยายน ๒๕๖๐	วันสุดท้ายของการเรียนภาคค่ำ
๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๐	ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสอบรับทุนสงเคราะห์ การศึกษา ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๐	๑๐ กันยายน ๒๕๖๐	วันสุดท้ายของโครงการทบทวนวิชากฎหมาย หนังสือรวมคำบรรยายออกเล่มสุดท้าย
๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๐	ประกาศรายชื่อเนติบัณฑิต สมัยที่ ๖๙	๑๘ กันยายน ๒๕๖๐	สอบข้อเขียนวันแรก ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๗๐ (กลุ่มกฎหมายอาญา)
๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๐	เริ่มโครงการทบทวนวิชากฎหมาย ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๗๐ ทุกวันอาทิตย์	๒๔ กันยายน ๒๕๖๐	สอบข้อเขียนวันแรก ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๗๐ (กลุ่มกฎหมายอาญา)
๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐	สอบคัดเลือกผู้ขอรับทุนสงเคราะห์การศึกษา ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๐	๒๕ กันยายน ๒๕๖๐	เริ่มตรวจให้คะแนนข้อสอบกลุ่มกฎหมาย อาญา
๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐	ปิดรับชำระค่าธรรมเนียมการศึกษานักศึกษาเก่า	๑-๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๐	ศูนย์หนังสือฯ ปิดทำการเพื่อเช็คสต็อก
๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐	งดรับสมัครและลงทะเบียนทุกประเภท (วันหยุดธนาคาร)	๑ ตุลาคม ๒๕๖๐	สอบข้อเขียนวันที่สอง ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๗๐ (กลุ่มกฎหมายแพ่งฯ)
๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐	เปิดรับสมัครสอบ ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๗๐	๒ ตุลาคม ๒๕๖๐	เริ่มตรวจให้คะแนนข้อสอบกลุ่มกฎหมาย แพ่งฯ
		๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๐	ตรวจข้อสอบวันสุดท้าย

หมายเหตุ : กำหนดการนี้อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

* กรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการเนติบัณฑิตยสภา, กรรมการอำนวยการอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์เนติบัณฑิตยสภา, อนุกรรมการวิชาการ, อนุกรรมการพิจารณาการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตฯ อาจารย์ผู้บรรยายวิชาวิธีพิจารณาความอาญา (ภาคค่ำ) สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา น.บ. (เกียรตินิยม) น.บ.ท., น.ม. นิติศาสตรุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขานิติศาสตร์ (มหาวิทยาลัยทักษิณ)

ข่าว เนติบัณฑิตยสภา

สอบคัดเลือกผู้รับทุนพัชรกิติยาภา
เพื่อการศึกษากฎหมาย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙

ศาสตราจารย์พิเศษ อรรถนิติ ดิษฐอำนาจ เป็นประธานคณะกรรมการคัดเลือกผู้ได้รับทุนพัชรกิติยาภาเพื่อการศึกษากฎหมาย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุมมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธ อาคารเนติบัณฑิตยสภา

กิจกรรมศาลจำลอง

ว่าที่พันตรีสมบัติ วงศ์กำแหง ประธานคณะกรรมการบริหารสำนักงานช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา เป็นประธานในพิธีเปิดโครงการส่งเสริมการศึกษานิติศาสตร์กิจกรรมศาลจำลอง หัวข้อเรื่อง “การซักถามพยานผู้เชี่ยวชาญ” ณ ห้องบรรยายรพีพัฒนศักดิ์ ชั้น ๔ อาคารเนติบัณฑิตยสภา เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

ศึกษาดูงาน

หม่อมราชวงศ์ประเดิมสวัสดิ์ สวัสดิวัตน์ ผู้อำนวยการกองบริการ สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา บรรยายความรู้ในการเรียนระดับเนติบัณฑิตแก่คณาจารย์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ในโอกาสศึกษาดูงานของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ณ ห้องบรรยายรพีพัฒนศักดิ์ ชั้น ๔ อาคารเนติบัณฑิตยสภา เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

บรรณาธิการแฉลบ

๓๑ มีนาคม ของทุกปี อันเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ในรัชสมัยแห่งการครองราชย์นั้นทรงปกครองบ้านเมืองให้ร่มเย็นเป็นสุขและพัฒนาให้ชาติไทย มีความเจริญรุ่งเรืองในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งด้านการเมือง การทหาร ที่ทรงทำนุบำรุงและสามารถรักษาความเป็นชาติอธิปไตยไว้ได้ พระองค์ก็ยังคงโปรดพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ "เงินถุงแดง" ไว้เพื่อประโยชน์แก่แผ่นดิน ครั้นเมื่อพระองค์เสด็จสวรรคตล่วงเลย มา ๔๓ ปี เงินจำนวนนี้สามารถใช้กอบกู้เอกราชในดินแดนบางส่วนและรักษาอำนาจอธิปไตยไว้ได้จนทุกวันนี้ ประชาชนชาวไทยและรัฐบาลจึงพร้อมใจกันประดิษฐานพระราชานุสาวรีย์ ณ ลานพลับพลามหาเจษฎาบดินทร์ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ทางราชการได้มีการถวายพระราชสมัญญาว่า "พระมหาเจษฎาราชเจ้า" และได้กำหนดเป็น "วันที่ระลึกพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า"

จุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภา ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้ บทความ เนื่องจากปก เสนอเรื่อง “วันที่ระลึกพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า” โดย ศิริอร เทศะบำรุง มณีสินธุ์ โปรดติดตาม, บทความ ปัญหาจากข้อหาหรือกฎหมายที่น่าสนใจ เสนอเรื่อง “ผลทางกฎหมายของบุตรที่เกิดจากบิดาจดทะเบียนสมรสซ้อน” โดย ดร.ธนภฤต วรธนัชชากุล กรมบัญชีกลางขอหารือว่า นาย ว. เป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ของนาย ท. หรือไม่, บทความ คำพิพากษากฎีกาที่น่าสนใจ เสนอเรื่อง “สิทธิในคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา” โดย ผศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง กล่าวถึง ข้อพิพาทหลายกรณีอาจมีความเกี่ยวข้องทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา โดยมีแก้ไขบทบัญญัติในเรื่องเหล่านี้มาหลายครั้ง ซึ่งกรณีคู่ความมรณะก็มีปัญหาที่ซับซ้อนมากขึ้น เพราะเกี่ยวข้องกับกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและกฎหมายวิธีพิจารณาอาญาหลายมาตรา, บทความ เจาะฎีกาเด่น เสนอเรื่อง “ป้องกันกับบันดาลโทษ” โดย รังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์ และ มนต์ชัย ชนินทรลีลา โปรดติดตาม, บทความ ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย เสนอเรื่อง “เทคนิคการร่างสัญญา (The craft of drafting)” โดย งามประวัฒน์ เอี่ยมณี กล่าวถึง เทคนิคพื้นฐานที่จะช่วยพัฒนาการร่างสัญญาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งการร่างสัญญามีวิธีและรูปแบบในการเขียนแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล โปรดติดตาม, บทความ เรื่อง “การบอกกล่าวเรื่องค้ำประกัน” โดย จักรวาล ทนกล้า กล่าวถึง การบอกกล่าวค้ำประกันที่มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๘ โปรดติดตาม, ข้อสอบพร้อมธงคำตอบในการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการ ในตำแหน่งอัยการผู้ช่วย พ.ศ. ๒๕๕๘ วิชากฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เสนอ ข้อ ๑ - ๓ ปิดท้ายด้วย “มุขขำ” โดย สัตยา อรุณธาริ

พบกับใหม่เดือนเมษายน

ศิริอร เทศะบำรุง มณีสินธุ์

ติดตามอ่านจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภาฉบับย้อนหลังได้ที่เว็บไซต์เนติบัณฑิตยสภา

<http://www.thethalbar.or.th>

เอกสารเผยแพร่ความรู้ แจกฟรี ห้ามจำหน่าย

(สงวนสิทธิ์ใช้ในกิจการของแผนกประชาสัมพันธ์ เนติบัณฑิตยสภาเท่านั้น)

จัดทำโดย คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์เนติบัณฑิตยสภา จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

เนติบัณฑิตยสภา เลขที่ ๓๒-๒ หมู่ที่ ๑๖ ถนนกาญจนาภิเษก แขวงบางระมาด เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐

พิมพ์ที่ : บริษัท กุศลยาม พิมพ์ห้อง จำกัด

๔๓/๑๓๒ ถนนพหลโยธิน แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐